FÖRSVARSMAKTEN

Handbok
Hemvärnskompani del 1 Grunder

2017

Handbok Hemvärnskompani Del 1 Grunder

H Hvkomp Del 1

Omslagsbild: Christian Wallenius/Försvarsmakten
Grafisk bearbetning: FMV/FSV/Grafisk produktion
Produktions-ID: 160511-011
Publikationsformat: A5 format, InDesign
Publikatiosområde: Hemvärn
Förrådsbeteckning: M7739-352077

VIDAR-handling: **FM 2016:12292:9**

Beslut om fastställande av Handbok Hemvärnskompani Del 1.

Handbok hemvärnskompani del 1 (H Hvkomp del 1) fastställs att gälla från och med 2017-01-01.
Publikationens registrerade M-nr är M7739-352077.

Pubikationen tillgängliggörs genom publicering på intranät Emilia, på www.forsvarsmakten.se, samt www.hemvarnet.se.

Publikationen lagerhålls vid FMCL/FBF.

Detta beslut är fattat av Generallöjtnant Anders Silwer. I den slutliga handläggningen har som föredragande deltagit Brigadgeneral Roland Ekenberg.

Anders Silwer
C PROD

Roland Ekenberg
RIKSHEMVÄRNSCHEF

Revidering - ändringslogg

Nr	Mom	Omfattning av för-ändringar i stort	Datum före-dragning Beslut av	VIDAR- hand-ling nr
0		Ursprunglig fastställelse	2016-11-18 C Prod	FM 2016:12292:9

Sida avser sidnummer i den rättade versionen.
Ändringar i texten framgår av ändringsmarkör.

Kom ihåg!

Om du läser denna publikation i pappersform – kontrollera att du har den senaste utgåvan. Fastställd och gällande utgåva finns alltid på Försvarsmaktens intranät.

Förord

Kraven och förväntningarna på Hemvärnsförbanden ökar varför det är viktigt att hemvärnsförbanden har bra och aktuella handböcker som beskriver den strid och de uppgifter de är dimensionerade för.

Behovet av hemvärnsförband vid olika typer av objekt är sannolikt större än tillgången. Detta innebär att hemvärnsförbanden kan komma att grupperas både utspritt respektive sammanhållet och att detta kan variera över tiden. Hemvärnsförbanden ska kunna verka under hela dygnet och i alla väderförhållanden. Detta ska kunna ske uthålligt under dygn till månader. Verksamheten ska dessutom i vissa skeden stödjas av nödvärnsrätt och skyddslag för att senare kunna hantera uppkomna situationer inom ramen för IKFN eller krigets lagar. Detta ställer stora krav på Hemvärnsförbandens personal i samtliga nivåer.

Handbok Hemvärnskompani innehåller i huvudsak riktlinjer för förbandets strid och övrig verksamhet. Dessa ska användas som stöd och exempel för chefers lösande av uppgift.

Under fältförhållanden kan läget förändras snabbt. Handboken täcker inte alla situationer. Den som handlar enkelt, praktiskt och konsekvent når säkrast till målet. Obeslutsamhet skadar mer än misstag vid val av metoder.

Chef är ansvarig för sitt förband och verksamheten vid detta. Chefens duglighet, fasthet, föredöme och omvårdnad om underlydande är avgörande för förbandets användbarhet och stridsvärde. Chefens förmåga att tänka flera steg framåt och kunna vid behov ge order efterhand kommer vara avgörande.

God anda, fast disciplin samt förmåga att härda ut under ansträngande förhållanden är nödvändigt för framgång.

”Enkla planer konsekvent genomförda leder säkrast till målet”

Handboken är anpassad för hemvärnets uppgifter, organisation och materiel samt utbildningstid.

Handbok Hemvärnskompani vänder sig främst till:

- chef för hemvärnskompani
- utbildare vid hemvärnets förband,
- lärare och elever främst vid HvSS, men även vid Försvarsmaktens övriga skolor,
- krigsförbandschefer.

Handboken består av en serie om tre delar:
Del 1: Grunder
Del 2: Objektet
Del 3: Anvisningar

De begrepp, kommandon och tecken som beskrivs i Handboken får inte ges annan innebörd.

Innehåll

1 Grunder

1.1 Folkrätt

Vårt land har anslutit sig till internationella överenskommelser (konventioner) om regler för bland annat humanitet i krigföringen. Dessa brukar kallas ”Krigets lagar”. Det innebär att Sverige förbundit sig att följa dem och att, så långt som möjligt, utbilda den personal som kan komma att tvingas att tillämpa dem.

Personal inom Försvarsmakten ska följa folkrättens regler. Den som deltar i strid och bryter mot dem kan förlora sitt folkrättsliga skydd. Du kan också ställas till ansvar, om du har begått en handling som strider mot folkrätten, även om det skett på order.

En sammanställning av viktiga folkrättsregler framgår nedan i form av Soldatregler som samtliga i förbandet ska känna till.

1. Bekämpa endast fiendens kombattanter och mål av militär betydelse.
2. Vålla inte onödigt lidande eller större skada än som fordras för att lösa din uppgift.
3. Bekämpa inte en fiende, som gett upp motståndet eller som försatts ur stridbart skick.
4. Avväpna fångar och överlämna dem till din chef.
5. Behandla sårade, sjuka och skeppsbrutna lika, oberoende av om de tillhör våra styrkor, fienden eller civilbefolkningen.
6. Respektera och skydda civilbefolkningen. Undvik om möjligt att skada civil egendom. Plundring är förbjuden.
7. Respektera personal och föremål som har särskilda folk- rättsliga kännetecken, t ex Röda Korset, vit parlamentärflagg och FN:s emblem.
8. Ingrip för att förebygga brott mot dessa regler.
9. Rapportera varje överträdelse till din chef.

1.2 Hemvärnets insatsmiljö

1.2.1 Hemvärnets uppgifter

Hemvärnsförbanden har en betydelsefull roll genom sin närvaro över ytan och med flera förband i särskilt viktiga geografiska områden och är en viktig militär resurs i händelse av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. I likhet med det övriga militära försvaret är det förmågan till väpnad strid som utgör grunden för att upprätthålla och utveckla hemvärnsförbanden. Hemvärnsförbanden ska utveckla sin förmåga att vara interoperabla med övriga insatsorganisationen.

De ges bevaknings-, skydds- och vissa försvarsuppgifter. De kan inom ramen för dessa uppgifter stödja insatsorganisationens övriga förband med t.ex. med skydd av flyg- och marinbas. Hemvärnsförbanden löser uppgifter nationellt. När stående förband är insatta kan hemvärnsförbanden stödja genom att lösa uppgifter som dessa förband har nationellt. Hemvärnsförbanden ska också kunna genomföra ytövervakning.

Hemvärnsförbanden organiseras i regionalt och lokalt knutna hemvärnsbataljoner över hela landet. Hemvärnsförbanden ska ha hög beredskap och uthållighet och ska kunna verka med huvuddelen inom ett dygn samt med mindre delar inom några timmar.

Hemvärnsinsatsförbanden kan användas för att lösa uppgifter i hela landet. Övriga delar används för uppgifter inom i första hand eget län. Hemvärnsförband med marin inriktning utgör en resurs för bevakning, skydd och övervakning i främst skärgårdsmiljö.

Hemvärnsförbanden har en god förmåga att stödja samhällets krishantering såväl i fred som vid kris och krig. Hemvärnsförbanden ska fortsatt vara en viktig aktör avseende samhällets krishantering. Hemvärnsförbandens tillgänglighet och lokalkännedom ska i största möjliga utsträckning tas tillvara i samband med stödinsatser åt andra myndigheter eller civila aktörer.

Hemvärnsförbanden ska kunna verka över lång tid, månader, varför uthållighet bl.a genom avlösning är ett viktigt förfarande.

1.2.2 Hemvärnets beredskapsgrader

Hemvärnets beredskapsgrader är:
- Grundberedskap
- Hemvärnsberedskap
- Hemvärnslarm.

De båda sistnämnda beredskapsgraderna innebär tjänstgöringsskyldighet i hemvärnet.

Vid beredskapstillstånd eller krig, eller annars efter särskilt beslut av regeringen intar hemvärnet hemvärnsberedskap. Om ÖB har begärt hemvärnsberedskap hos regeringen, och landets försvar eller säkerhet kräver att hemvärnet tas i anspråk omedelbart, kan han beordra hemvärnsberedskap tills ett regeringsbeslut fattats.

Hemvärnsberedskap innebär att:
Stabsberedskapen höjs för att förbereda planlagda åtgärder vid hemvärnslarm.

Larmning förbereds så att order om inkallelse snabbt kan nå mottagarna.

Materielen förbereds, kontrolleras och kompletteras vid behov.

Hemvärnssoldat ska fullgöra den tjänstgöring som behövs med hänsyn till hemvärnets uppgifter, tex kompletterande utbildning.

Hemvärnsförbanden mobiliserar enligt egen mobiliseringsplan i och med att hemvärnsberedskap intas. Om förutsättningarna så medger kan hemvärnspersonal hemförlovas med beredskap för inställelse inom anbefalld tid.

Hemvärnsberedskap kan anbefallas selektivt.

Hemvärnslarm innebär att:
Staber och förband är utrustade och grupperade för att lösa förstahands-uppgifter med mindre del inom 6 timmar och huvuddel inom 24 timmar.

Hemvärnslarm beordras av ÖB, eller C Insats. Hemvärnslarm kan endast beordras sedan regeringen eller ÖB beslutat om Hemvärnsberedskap.

En hemvärnssoldat som vistas utanför hemorten vid hemvärnsberedskap och inte kan tjänstgöra vid sitt ordinarie förband ska fullgöra sin tjänstgöring vid förbandet där denne befinner sig.

Hemvärnslarm kan ges selektivt.

Åtgärder vid hemvärnslarm:
Hemvärnsförband mobiliserar vid hemvärnslarm eller på särskild order - se bilaga.

Som kompanichef ska du säkerställa att larmning sker och att förberedelser snarast igångsätts. Därefter bör du snarast söka samband med bataljonschefen för att kunna ta emot senaste orientering och order. Om du personligen ska infinna dig på bataljonschefens stabsplats ska du lämna över befälet till din ställförterädande och tillse att denne finns tillgänglig på sambandsmedel så att du om det behövs snabbt kan ge order om omedelbara åtgärder och/eller höja marschberedskapen.

Om tid finns påbörjas kontroll åtgärder vid förband i form av kontrollskjutning/inskjutning av vapen, tillpassningskontroll av skyddsmask och eventuell kompletterande utbildning enligt särskild plan.

En omfattande uppfyllnad av förbandet måste ske genom respektive förbands mobiliseringsanvisningar vad avser förnödenheter , drivmedel, fordon, läkemedel m.m.

Viss materiel och förnödenheter ska hämtas vid lokal handlare, en del körs ut till förbandet och en del måste förbandet hämta själva på överenskomna platser, tex FM LOG servicepunkt.

Inom kompaniet vid respektive underavdelning vidtas åtgärder enligt tabell i bilaga.

Respektive underavdelningar anmäler klart efterhand som personal inkommit och förbandet är mobiliserat. Kompanistaben följer upp läget efterhand. Kompanichefen ska ha aktuellt läge klart för sig för att veta vilken handlingsfrihet han har med olika enheter. Läget vid kompaniet anmäls fortlöpande till bataljonschefen.

Se till att sprida de orienteringar och den information som ges.

Motverka ryktesspridning.

1.2.3 Hemvärnets typinsatser

Typinsatser för hemvärnsförbanden är:

1. Hemvärnsförbanden ska i fredstid kunna bevaka och/eller skydda eget förbands verksamhet enligt eget behov, Försvarsmaktens objekt och verksamhet (till exempel ammunitionsförråd/ kassuner, anläggningar, transporter, egna/utländska fordon/fartyg/flygplan, högvakt mm).

Insatsen leds av tillfälligt utsedd militär insatschef (MIC) och genomförs inom ramen för frivilligt enskilt åtagande i tillfälligt sammansatta organisationsenheter och med den numerär som behövs för insatsens genomförande. Bevakning och/eller skydd av skyddsobjekt genomförs med förordnade skyddsvakter med stöd av skyddslagen.

10. Hemvärnsförband ska kunna ingripa enligt IKFN .
Insatsen ska inom ramen för territoriell integritet kunna genomföras för att hävda svenska intressen. Insatsen leds av tillfälligt utsedd militär insatschef (MIC) och genomförs inom ramen för frivilligt enskilt åtagande och/eller med personal som enligt Försvarsmaktens Grundoperationsplan (FM GROP) har särskilda beredskapsavtal.

Insatsen genomförs med tillfälligt sammansatta förband och med den numerär som behövs för insatsens genomförande.

De tillfälligt sammansatta organisationsenheterna ska kunna eskortera fartyg kustnära/skärgård och eller avspärra område på marken runt kränkande verksamhet/objekt och därefter kunna skydda området. Personal ska kunna avväpnas och omhändertas enligt folkrättens, IKFN och skyddslagens regler.

3. Hemvärnsförband ska, vid transport av förband till/från internationellt insatsområde eller i anslutning till större övningar med internationellt deltagande i Sverige, kunna bevaka och/eller skydda skyddsobjekt inom ett större område.

Insatsen ska inom ramen för internationella insatser kunna skydda svenska och/eller internationella enheters personal, materiel och verksamhet med kraftsamling till flygplatser, hamnar, övnings- och skjutfält samt till- och avtransportvägar under alla väderleksförhållanden såväl under dager som i mörker.

Insatsen leds av tillfälligt utsedd militär insatschef (MIC) och genomförs inom ramen för frivilligt enskilt åtagande och/eller med personal som enligt Försvarsmaktens Grundoperationsplan (FM GROP) har särskilda beredskapsavtal. Insatsen genomförs med tillfälligt sammansatta förband och med den numerär som behövs för insatsens genomförande. Bevakning och/eller skydd av skyddsobjekt genomförs med förordnade skyddsvakter med stöd av skyddslagen.

De tillfälligt sammansatta förbanden ska kunna genomföra transportskydd (eskort) av materiel, bevakning och skydd av skyddsobjekt samt ytövervakning.

4. Hemvärnsförband ska vid en begränsad kris kunna bevaka och/eller skydda militära skyddsobjekt, militära transporter och efter framställan från andra myndigheter civila skyddsobjekt.

Insatsen ska inom ramen för en begränsad kris kunna hävda vår territoriella integritet genom att skydda militära skyddsobjekt och militära materieltransporter. Efter framställan till Försvarsmakten ska för samhället viktiga civila skyddsobjekt kunna skyddas.

Insatsen leds av tillfälligt utsedd militär insatschef (MIC) och genomförs inom ramen för frivilligt enskilt åtagande och/eller med personal som enligt Försvarsmaktens Grundoperationsplan (FM GROP) har särskilda beredskapsavtal. Insatsen genomförs med tillfälligt sammansatta förband och med den numerär som behövs för insatsens genomförande. MIC ska kunna samverka med sidoordnade chefer och civila aktörer.

De tillfälligt sammansatta förband ska kunna genomföra eskort av materiel, bevakning och skydd av enstaka skyddsobjekt samt ytövervakning. Bevakning och/eller skydd av skyddsobjekt genomförs med förordnade skyddsvakter med stöd av skyddslagen.

5. Hemvärnsförband ska vid en allvarlig kris kunna bevaka och/eller skydda militära skyddsobjekt, transporter och samhällsviktig civil infrastruktur samt stödja övriga insatsförbands verksamhet och försvara viktigare knutpunkter/områden/objekt.

Insatsen leds av bataljonschef och genomförs med hela hemvärnsbataljonen vid hemvärnslarm.

Hemvärnsförbanden ska kunna genomföra bevakning och skydd av flera skyddsobjekt med förordnade skyddsvakter med stöd av skyddslagen, och vaktposter. Vidare ska transportskydd av personal och materiel kunna

genomföras med transportskyddsstyrkor. Ytövervakning ska kunna genomföras från fasta observationsplatser i viktiga terrängavsnitt och med rörlig observationstjänst över ytan. Hemvärnsförbanden förbereder samt grupperar för försvar vid prioriterade terrängavsnitt och objekt. Uppgifterna löses av plutons- och/eller kompaniförband. Insatsen ska kunna genomföras efter dygn till veckors förberedelsetid året runt under månader.

Denna typinsats är ytterst dimensionerande för hemvärnsförbandens förmåga till väpnad strid.

6. Hemvärnsförband ska efter en allvarlig och varaktigt försämrad omvärlds-utveckling, och efter utökad utbildning och tillförsel av resurser, inom ramen för en mer omfattande militär operation, kunna störa motståndaren och/eller genomföra försvars- eller fördröjnings strid.

Insatsen syftar till att hemvärnsförband som är utgångsgrupperade över ytan möjliggör gripbara förband för insats oavsett tid och plats. Den samlade effekten av flera hemvärnsförbands samordnade strid innebära att tid kan skapas för insättande av insatsförband.

Insatsen leds av bataljonschef och genomförs med hela hemvärnsbataljonen och med eventuella tillförda förband vid hemvärnslarm.

Hemvärnsförbanden ska med begränsad målsättning kunna försvara terrängavsnitt och/eller fördröja eller störa motståndaren inom avdelat område/farled.

Insatsen förutsätter tillförsel av resurser i form av tid för kompletterande utbildning och materiel bl.a. spräng- och tändmedel samt minor.

Insatsen ska därefter kunna genomföras efter några dygns förberedelsetid året runt under dygn till månader.

7. Hemvärnsförband ska med befintlig förmåga och resurser kunna bistå det övriga samhället och andra myndigheter.

Insatsen ska kunna genomföras med stöd av lagar, förordningar och föreskrifter syftande till att bidra till samhällets samlade förmåga att hantera räddningstjänst och svåra påfrestningar.

Insatsen leds av tillfälligt utsedd militär insatschef (MIC) och genomförs inom ramen för frivilligt enskilt åtagande i tillfälligt sammansatta organisationsenheter och med den numerär som behövs för insatsens genomförande.

1.2.4 Civilläget och dess påverkan

Hänsyn till civilbefolkningen kommer alltid att påverka våra förbands planering och genomförande av striden, särskilt i eller i anslutning till bebyggelse.

Stridsmiljön i bebyggelse utgörs inte bara av den unika terrängen utan även av den effekt som striderna åstadkommer på bebyggelsen och de problem som följer av att civila finns i området. Med hänsyn till civila kvarvarande i tätorter bör strider undvikas där så långt som är möjligt.

Attityder till civilbefolkningen och hanteringen av de människor som lever, bor och verkar i såväl landsbygd som i bebyggelsen, är på lång sikt avgörande för våra förbands möjligheter att lyckas med uppgiften.

1.2.5 Hotbild och säkerhetstjänst

I Försvarsmakten finns ett stort antal tillgångar som är skyddsvärda. Vissa tillgångar har stor betydelse för rikets säkerhet och är därför hemliga. Andra tillgångar har ett stort ekonomiskt värde eller av komplex karaktär och är därför skyddsvärda även om de kanske inte är hemliga. Skyddsvärda tillgångar delas in i fem generella kategorier: personal, materiel, information, anläggningar, verksamhet.

Vad är skyddsvärt vid ditt förband?

När hemvärnet löser uppgifter kopplat till nationell integritet vid ett normalläge utgörs hotet främst av olika typer av säkerhetshotande verksamhet. Säkerhetshot eller säkerhetshotande verksamhet delas in i fem kategorier: underrättelseverksamhet, kriminalitet, terrorism, sabotage, subversion. De vanligaste förekommande säkerhetshoten mot Hv-förband är främmande underrättelseverksamhet och kriminalitet.

I Sverige förekommer det idag främmande underrättelseverksamhet mot flera företag, myndigheter och individer. Försvarsmakten med dess personal är inget undantag. Främmande staters underrättelseverksamhet riktas mot specifika mål och kan avse t.ex. kartläggning av individer för rekrytering via sociala medier, vår beredskapsplanering samt teknik och industrispionage.

Hur använder ditt förband och din personal sociala medier?

I dagsläget sker försök att ta sig in i Försvarsmaktens IT-nät, avlyssning av telefon- och radiotrafik i syfte att kartlägga Försvarsmaktens verksamhet eller att få tillgång till sekretessbelagd information. Utvecklingen har gått från masspridning av skadlig kod till mer specialinriktad programvara, exempelvis ”phishing”, i syfte att komma åt nyckelpersoners klienter för att i förlängningen få tillgång till servrar och närverk som normalt sett har ett bättre skydd.

Hur använder du och ditt förband IT-mtrl? Vilket skydd har den materielen?

Även förberedelser och rekognosering av möjliga mål för sabotage sker. Utfrågning av Försvarsmaktens personal, fotografering, avbildning är exempel på olovlig underrättelseverksamhet som ständigt pågår. Hemvärnsförbanden måste ständigt vara beredda på denna underrättelseinhämtning riktad mot dem och beakta detta i all verksamhet.

Kriminalitet som riktar sig mot Försvarsmakten berör oftast materiel som är eftertraktad i kriminella kretsar så som bränsle och elektronik men även ammunition, sprängmedel och byggmaterial. Kriminalitet riktad mot Försvarsmakten har ofta karaktären av att möjligheten gör tjuven. Dock

förekommer hot i form av kriminalitet mot Försvarsmakten även från organiserad brottslighet och denna kan också ha internationella band.

Försvarsmakten med dess personal kan komma att utgöra ett mål för terrorism. Beroende på rikets utrikespolitik och militära engagemang kan hotbilden komma att öka eller minska. Hotbilden mot Försvarsmakten kommer vara flytande över tiden då aktörerna och deras drivkrafter är i konstant rörelse. Som förbandschef är det viktigt att via högre chef (Hvbat och MR) hålla sig underrättad angående den senaste hotbildsanalysen. Terrorism kan drabba Försvarsmakten i form av både direkta attacker såsom sprängattentat med syfte att orsaka personel och materiel skada men också i formen av indirekta attacker där syftet är att skada Försvarsmaktens anseende och påverka vår moral.

En motståndares möjlighet att påverka oss är beroende på tre saker: Kapacitet, Intention och Tillfälle.

Motståndarens Kapacitet och Intention kan vi inte påverka men som förbandschef kan du genomföra din verksamhet så att motståndarens Tillfälle att påverka oss blir så begränsade som möjligt.

Förbandschefen ansvarar för förbandets säkerhet och beslutar därmed om vad som är skyddsvärt, fastställer aktuell säkerhetshotbild och hur skyddsvärden ska skyddas, i det sista avseendet är det Hemvärnsbataljonchefen som bestämmer vilken risk som är acceptabel (riskhanteringsbeslut), dvs. att ange ambitionsnivån med uppgiftens lösande. Chefen ska i detta avseende stödjas av utbildad säkerhetspersonal. Ansvaret kan dock inte delegeras.

Ett förband med en i grunden god ordning och säkerhetsmedvetande från såväl Hemvärnsbataljonchef till soldat utgör grundförutsättning för att förbandet på ett säkert sätt kan lösa uppgifter.

De grundläggande bestämmelserna för säkerheten regleras vanligen i stående order. Dessa kompletteras/förändras vid behov inför exempelvis en viss insats med order.

1.2.6 Motståndaren

I denna Handbok är motståndaren generiskt beskriven avseende uppträdande och organisation, med de öppna kända uppgifter vi kan använda oss av.

För Hemvärnsförbanden är den dimensionerande motståndaren vid skydda och bevaka uppgifter, sabotagegrupp som uppträder i stridspar eller maximalt 2-3 samordnade grupper mot ett objekt av vikt. De framrycker på marken eller över vatten och kan från flera hundra meters avstånd verka mot oss med direktriktade vapen.

I stridskedena därefter är den dimensionerande motståndaren angriparens reguljära arméförband med hög grad av splitterskydd.

Stridsskedena kan komma att skifta snabbt och de kanske kommer att vara olika i olika delar av landet dvs att klara gränser däremellan kommer att vara svåra att definiera. Det innebär att hemvärnsförbandet som skyddar ett objekt kan mycket snabbt behöva övergå till strid mot tex en luftlandsatt moståndare, om denne bestämt sig för att tex avregla eller besätta ett visst geografiskt område.

I ett skymningsläge eller vid allvarlig kris kommer sannolikt specialförband att uppträda på vårt territorium och inhämtning och förberedelser inför insats kommer att genomföras. Dessa förband kommer mest troligen att genom sitt uppträdande upptäckas mycket sent för att inte avslöja sina intentioner och mål för att uppnå maximal överraskning. Möjligheterna att de kan använda svenska företags och Försvarsmakts beklädnad samt fordon ska inte underskattas.

En motståndares specialförband kan uppträda över hela vårt område. Dessa förband kan utföra underrättelseuppgifter eller tilldelas rena stridsuppgifter, t ex störa våra förbands verksamhet. Sabotage riktas mot mål av vital betydelse för ledning, samband och mobilisering, t.ex. i syfte att försvåra och fördröja beredskapshöjningar eller försvåra och störa insats med omedelbart stridsberedda förband. Sabotage kan även ske i vilseledande syfte, utan tydligt mönster i syfte att fördröja beslut.

Förberedelser för sabotage kan genomföras redan i fred. Sådan förberedelse kan omfatta bl.a:

- Inhämtning av underlag för målval.
- Rekognosering och planläggning
- Uppföljning av förändringar

De kan även utföra förberedelser för luftlandsättningar och landstigningsföretag. Till förberedelserna hör även planer för mottagande/vägvisning av sabotagegrupper och värvning/utplacering av agenter.

I ett senare skede kan hemvärnsförbanden komma att lösa andra stridsuppgifter än att skydda och bevaka dvs att fördröja och störa.

Motståndaren är då av en annan typ dvs större förband med splitterskyddade fordon av olika slag.

Motståndarens framryckningsalternativ:

- I betäckt terräng (skog) framrycker motståndaren ofta med pansarskyttefordon i täten och stridsvagn bakom, för att snabbt kunna göra avsittning ur pansarskyttefordonen och rensa i terrängen.
- Finns det öppna fält i kombination med skog, kan stridsvagnar understödja, när pansarskyttefordonen framrycker.
- I öppen terräng framrycker motståndaren ofta med stridsvagn i täten och pansarskyttefordon bakom, för att kunna skjuta på långa avstånd.
- I urban miljö framrycker motståndaren ofta med pansarskyttefordon i täten och stridsvagn i kön, för att snabbt kunna göra avsittning ur pansarskyttefordonen och rensa i terrängen. I urban miljö är det svårt att få ut långa skjutavstånd.

Motståndaren framrycker normalt med en förstärkt mekaniserad bataljon i täten, som i huvudsak består av tre pansarskyttekompanier med tio pansarskyttefordon/kompani, ett granatkastarkompani, ett trosskompani, samt ett stridsvagnskompani med tio stridsvagnar. I ett tätförband/kringgångsavdelning får man förutsätta att även dennes underhållsdelar är splitterskyddade. Bataljonen kan också vara förstärkt med fältarbetsförband med minröjningsdelar och broläggare. Bataljonen kan också

understödjas av artilleri, flyg samt attackhelikoptrar. Totalt har en förstärkt mekaniserad bataljon ca 40 stridsfordon. Motståndaren har också olika typer av sensorer och underlag från flyg och satellitspaning, för att om möjligt upptäcka våra förband.

Denne motståndare kommer att satsa sin kraft där denne når framgång och genom kringgångar och omfattningar försöka ta sig runt respektive nedkämpa oss.

Fler exempel på sammansättning av reguljära förband, landstignings och luftlandsättningstekniker m.m. se handbok Markstrid - Motståndaren (MSH).

1.2.7 Olika spaningssystem

Truppspaning, radarspaning och sensorer.

Motståndarens truppspaning kan sättas in på ett stort djup, upp till 100-200 km framför dennes huvudstyrka, och kan stödjas av bl.a. följande tekniska system:

- Markradar med en räckvidd av 2-6 km (bärbar) och 15-20 km (fordonsburen), förutsatt att terrängen är öppen,
- marksensorer som kan registrera trupp eller fordon på avstånd som sträcker sig från ett par meter upp till ca 75 meter,
- bildförstärkare,
- aktiv och passiv IR.

Artilleriunderrättelsesystem

För att lokalisera vårt artilleri används bl.a. artilleri- och granatkastarlokaliseringsradar, vars räckvidd är ca 10-20 km samt ljudmätsystem med räckvidder upp till 25 km.

Signalspaning

Signalspaning syftar till att avlyssna och lägesbestämma alla typer av kommunikation som sker t ex via radio, telefon, fax, telegrafi. Luftburna system har större räckvidder.

Dessutom kan radar och navigationshjälpmedel mm lokaliseras. Genom signalspaning kan våra förband avlyssnas och lokaliseras för att senare bekämpas. Det finns dock vissa typer av modern radioutrustning som är svår att avlyssna och lokalisera.

Signalspaning kan riktas mot vårt samband på både UK-och KV-frekvenser. Räckvidden för markburna signalspaningssystem är omkring 40-50 km.

UAV

Det finns olika typer av UAV (Unmanned Aerial Vehicle), dvs. obemannade flygande system, från enkla observationsplattformar utrustade t ex med bildförstärkare till spaningsrobotar med avancerade IR-kameror.

I grund kan UAV system delas in i två varianter:

- Lång räckvidd: 70km och en flygtid på ca 2 timmar.
- Kort räckvidd: 30km och en flygtid på ca 1 timme.

UAV kan nyttjas till mållägesbestämning och eldreglering för indirekt eld och flygunderstöd. Vidare så kan dessa system oftast, förutom realtidsbilder till markstation, också spela in filmer från observerade områden för vidare bearbetning i stab.

Flygplan och helikoptrar

Med flygburna radarsystem kan fordonsrörelser upptäckas på 150-200 km djup. Även helikoptrar är utrustade med spaningssystem, t.ex IR-kameror.

Satelliter

En stor mängd satelliter används för övervaknings- och spaningsändamål. De utför optisk spaning, radarspaning och/eller signalspaning. Med den optiska spaningen kan föremål upptäckas som endast är decimeterstora. Övervakningen är dock inte kontinuerlig, eftersom satelliterna har omloppstider på omkring 100 minuter. Begränsning finns också i förmåga att på motståndarsidan omhänderta all information.

1.2.8 Vädrets påverkan

Grunder

All verksamhet måste planeras och dimensioneras utifrån det aktuella väderläget på kort sikt och lång sikt.

Väderfaktorer som kyla, värme, snö, is, fukt, regn, lufttryck, vind och olika väderfenomen påverkar förbandets förmåga och ställer krav på kunskap och erfarenhet samt förmåga att nyttja tilldelad utrustning för att lösa uppgifterna med bibehållet stridsvärde.

Detta kräver förtänksamhet och förberedelser.

Kompanichefen måste även värdera:

- Vind, temperatur och siktförhållanden
- Ljusförhållanden
- Molnhöjd
- Nederbörd

Strid i mörker och nedsatt sikt

Grundläggande för strid i mörker och nedsatt sikt är att komplexiteten ökar. Detta innebär att kompanichefen bör vara noggrann och tydlig, enkelhet är ett viktigt ledord.

Tagande av objekt i mörker bör noga övervägas. Lämpligt tillfälle kan vara då:

- en tidigare påbörjat rörelse fullföljs,
- vi kan ta initiativet och nå ett avgörande,
- viktig terräng kan tas för fortsatt strid,
- man kan genomföra rörelsen i lättframkomlig/känd terräng,
- man kan genomföra förberedelser under dagsljus och föröva.

Bevakning, skydd och försvar i mörker ställer stora krav på:

- uppmärkning av om grupperingsvägar,
- uppmärkning av eldområden,
- utmärkning av egna grupperingar,
- förövning,

- kontroll.

En av de detaljer som kompanichefen kan behöva fatta beslut om är hur kompaniet ska utnyttja mörkerhjälpmedel och om stridsfältet ska belysas.

Förberedelser för mörkerstrid kan exempelvis omfatta:
- kontroller och eventuell montering av igenkänningsutrustning, (IK),
- kontroll och fördelning av ammunition,
- kontroll och laddning eller fördelning av batterier till mörkermaterielen,
- utmärkning och uppmärkning av framryckningsvägar och skjutgränser,
- förövning av exempelvis uppträdande vid skjutning med olika typer av lysammunition och
- kontroller av väder och vind som påverkar lysskjutningar.

Strid under vinterförhållanden

För förbandet innebär vinterförhållanden särskilda krav på verksamhetssäkerhet och ledarskap. Väderleksprognoserna är ett viktigt stöd för planering. Man måste ständigt arbeta med framförhållning och anpassning av verksamheten så att inte skador på människan och materiel uppstår. Vid svåra väderleksförhållanden är kontinuerlig uppföljning av soldaternas individuella stridsvärde väsentligt eftersom det varierar från person till person.

Observera!
Köldskador kan inträffa redan vid låga plusgrader!.

Att äta, dricka, få möjlighet till vila och sömn i varmt utrymme ökar möjligheten att utstå kylans negativa påverkan på kroppen. Kyla innebär att behovet av vätska och mat ökar. Kall inandningsluft är torrare än varm och innebär en ökad uttorkning av kroppen och medför därför att ett ökat behov av att dricka. Kroppens ökade värmeproduktion ökar ämnesomsättningen vilket kräver mer mat energi. Fysisk utmattning och sömnbrist

minskar kroppens förmåga att behålla värmebalansen. Blöta uniformspersedlar gör att avkylningen ökar, händer och fötter är särskilt känsliga. När dessa faktorer samverkar negativt påverkas stridsvärdet och i slutändan innebär detta en stor risk för kylskador och förbandets förmåga att lösa sin uppgift.

Uniformssystemet är väl anpassat för vinterklimatet med särskilda vinterartiklar. Att klä sig enligt flerskiktsprincipen och ha tillgång till torrt ombyte ökar möjligheten att hålla sig varm. Anpassning av klädsel måste ständigt ske. Vid fysisk ansträngning ska man inte klä sig för varmt för att undvika svettning och förstärkningsplaggen ska användas vid mer statisk verksamhet. För chefen är det viktigt att styra och följa upp detta.

Materielen påverkas av snö, kyla, kondens och isbildning på olika sätt. Batterikapaciteten nedgår, smörjmedel stelnar och material blir spröda. Kondens på optik och vapenmateriel, is som hindrar mekanisk rörelse, täpper till luftintag, och isbildning i bränslesystem ger begränsningar och felfunktioner. För att bibehålla materielens tillgänglighet måste förebyggande åtgärder genomföras men man måste ha beredskap för att felutfallet ökar.

Generellt så ökar bränsleförbrukningen för fordon och uppvärmning. Vintern ställer på många sätt högre krav på en väl förberedd logistikorganisation.

Vinterns villkor innebär utmaningar men också möjligheter. Bemästrar man den bättre än motståndaren – har man ett övertag. Genom särskild vinterutbildning erhåller chefen, enskilde och förbandet en högre också en förmåga att lösa sina uppgifter under övriga årstider.

Exempel på punkter att särskilt beakta:

- Varmhållning fordon
- Anpassa strids och marschberedskap
- Varmhållning färskvaror, lagad mat, vatten.
- Bränsle åtgång
- Batteriåtgång

- Snö is tas bort från rörliga delar på fordon innan de parkeras för natten
- Fordon ställs på risbädd
- Rena kläder
- Portionsstorlekar etc

1.2.9 Terrängens påverkan

En av våra stora fördelar är att vi känner vår terräng. Likväl måste den värderas för att utnyttjas maximalt. Vi måste nyttja vår lokalkännedom,våra för att undvika upptäckt och tex förflytta oss dolt. I den öppna terrängen för att kunna nyttja de svackor och ridåer som ger skyl. Välja granskogsterrängens insynsskydd framför lövskogsterrängen osv.

Vid gruppering, nyttja blockstensterrängen eller sankmarken som flankskydd. Nyttja högre terrängpartier för att tex erhålla bra samband och få möjlighet till översikt eller undkomma den extrema kylan.

I bebyggelse är möjligheterna till dold och skyddad förflyttning och gruppering beroende av bebyggelsens karaktär. I villaområden ger trädgårdarna ofta goda möjligheter till dold framryckning och gruppering. Byggnadernas grundmurar skyddar i regel mot splitter och finkalibrig eld medan byggnaderna i övrigt är mindre motståndskraftiga. I områden med sammanhängande bebyggelse i kvarter är möjligheterna till dold och skyddad omgruppering begränsad. Skydd kan erhållas vid t.ex. gatuhörn, portar samt ingångar.

De korta stridsavstånden är gynnsamma för användning av understödsvapen på grupp- och plutons nivå. Särskild uppmärksamhet ägnas åt skyddet av flankerna. Risken för brand, ras och blockering är stor. Vid gruppering i bebyggelse ska snabb utrymning ur byggnaderna därför vara förberedd.

Vi har fördelen av att kunna öva och förbereda oss i rätt terräng för att tex i fredstid hitta alternativa framryckningsvägar och den optimala stridsställningen.

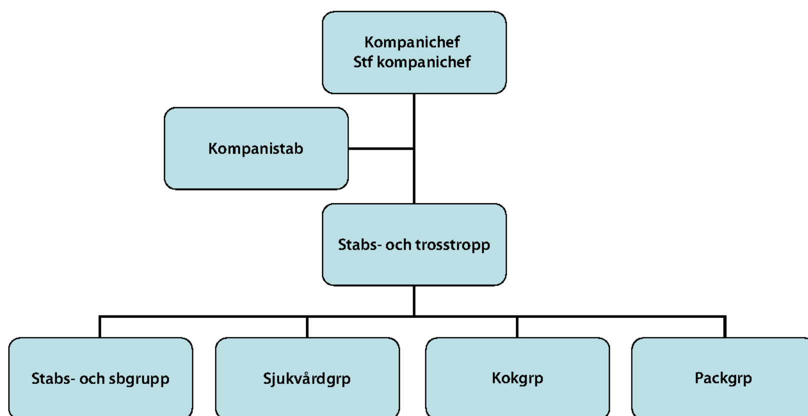
Skiftningar över året ändrar också terrängens karaktär. Som ex den ofram-komliga blötmyren som blir farbar efter kylan. Lövträdskogens skydd som försvinner under hösten etc.

1.3 Organisation, utrustning och uppgifter

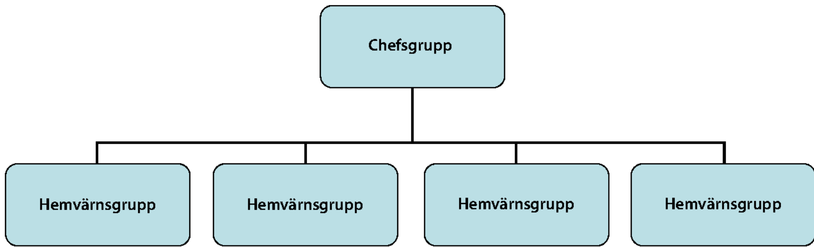
Hemvärnet har flera typförband. Det som skiljer är oftast transportsätt och kontrakts/ utbildningstid. Mindre utrustningsdetaljer skiljer mellan Norr och Syd förband. Kommande beskrivning är översiktlig och för mer detaljer vad avser organisation och uppgifter se respektive förbands KFS/ KFM.

1.3.1 Hemvärnsbevakningskompani Syd/Norr

Chefsgrupp,stab och stab o trosstropp

3 x Hvbevakningspluton

- Kompaniet har ra 195 och ra 180 samt IGR för grupp och plutonchefer.
- Kompaniet har inga transportmedel att förflytta hela kompaniet.
- Kompaniet har pansarskott, ksp m /58 och grg m /48
- Två hundar per hemvärnsbevakningspluton

H1 Bevaka tre plutonsobjekt eller knutpunkter alternativt ett kompaniobjekt eller knutpunkt mot sabotage

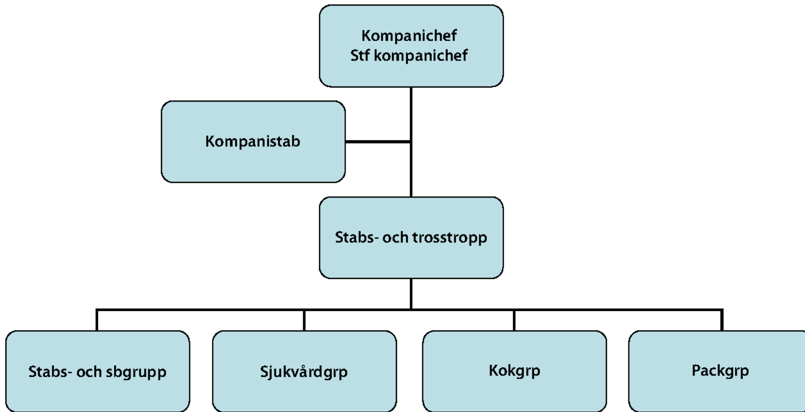
H2 Skydda tre plutonsobjekt eller knutpunkter alternativt ett kompaniobjekt eller knutpunkt mot sabotage

H3 Genomföra ytövervakning inom tilldelat område och i uttalat syfte

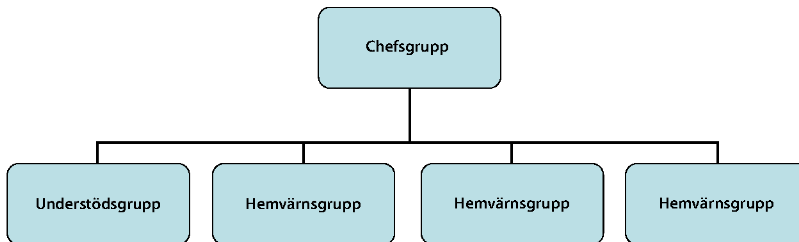
H4 Försvara tre plutonsknutpunkter/områden alternativt en kompaniknutpunkt-/område under begränsad tid

1.3.2 Hemvärnsinsatskompani

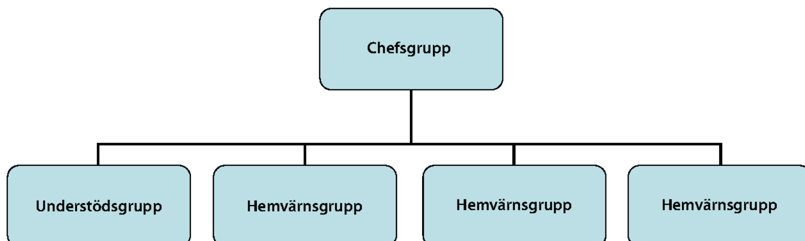
Chefsgrupp ,stab samt stabs och trosstropp.

Hemvärnsinsatspluton bandvagn 206, (en pluton/komp i Hvbat S och tre/komp i Hvbat N)

Hemvärnsinsatsplut hjul (Pb 8 alt tgb 20), (två/komp i Hvbat S, ingen i Hvbat N)

- HvInskompaniet kan förflytta sig med egna fordon
- HvInskompaniet har ra 180 och ra 195
- HvInsatsplutoner har IGR per person
- HvInsatsplutoner har granatgevär ,pansarskott, ksp m/ 58 och Psg 90
- HvInsplutoner har två hundar per pluton

H1 Ta tre plutonsobjekt eller knutpunkter alternativt ett kompaniobjekt eller knutpunkt

H2 Skydda tre plutonsobjekt eller knutpunkter alternativt ett kompaniobjekt eller knutpunkt mot sabotage

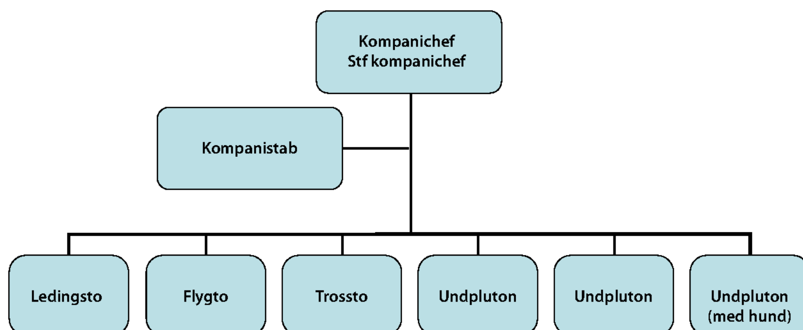
H3 Genomföra ytövervakning inom tilldelat område och i uttalat syfte.

H4 Försvara tre plutonsknutpunkter/områden/objekt alternativt en kompaniknutpunkt/område/objekt mot sabotage

H5 Försvara tre plutonsknutpunkter/områden/objekt alternativt en kompaniknutpunkt/område/objekt mot sabotage

H6 Bevaka tre plutonsobjekt eller knutpunkter alternativt ett kompaniobjekt eller knutpunkt mot sabotage

1.3.3 Hemvärnsunderrättelsekompani

- Fristående kompani som insatsleds av resp MR.
- Hvundkompaniet har inte ksp och grg vid hvundplutoner
- Hvundkompaniet kan gruppvis uppträda på stor yta
- Hvundkompaniet har hundresurs kraftsamlad till en pluton
- Hvundkompaniet inhämtar och vidarebefordrar information.
- Hvundkompaniet har egen transportkapacitet

Hemvärnsunderrättelsekompani:

H1 Ytövervaka ett område i småbruten terräng upp till 600 kvadratkilometer alternativt med till förda transportresurser ytövervaka ett kust- skärgårdsområde eller väglöst terrängområde upp till 900 kvadratkilometer

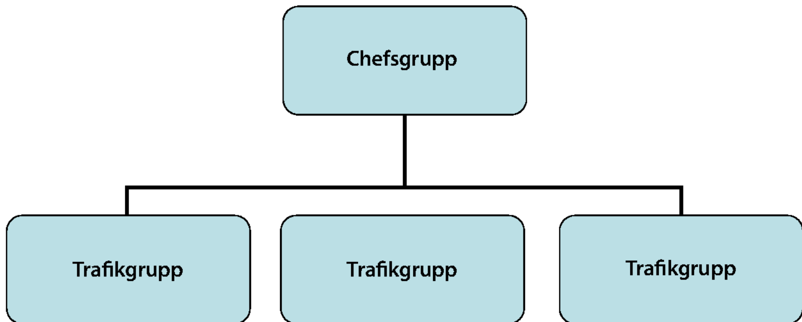
H2 Ytövervaka urban miljö genom patrullering och fasta observationsplatser.

H3 Med del kunna genomföra detaljspaning/rörlig spaning/genomsök inom en yta upp till 100 kvadratkilometer.

1.3.4 Övriga hemvärnsförband

Nedan i stort beskrivna förband är fristående liksom hvundkompaniet och insatsleds av MR, men kan avdelas för att understödja/underställas hvbataljon/hvkompani vid lösandet av särskilt viktig uppgift:

Hemvärnstrafikpluton:

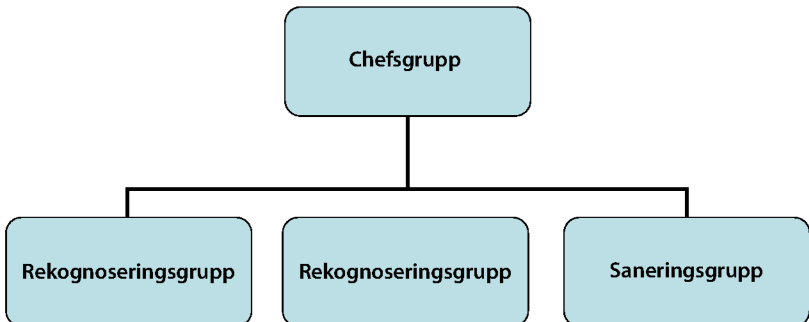

H1 Trafikreglera en vägsträcka av 600 km/dygn

H2 Lotsning

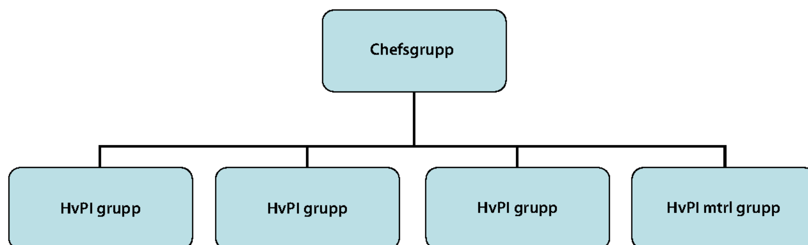
H3 Vägrekognosering

HemvärnsCBRN-pluton:

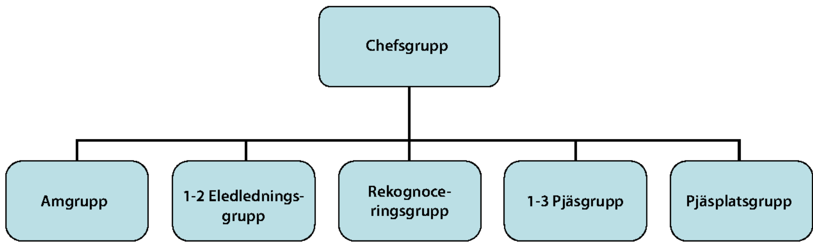
H1 Genomföra CBRN-övervakning
H2 Genomföra CBRN-kartläggning efter CBRN-händelse
H3 Genomföra CBRN-fältrekognosering
H4 Genomföra fördjupad sanering av personal och viktig materiel
H5 Upprätta observationsplats
H6 Stödja vid hygiendusch och brandbekämpning

Hemvärnspionjärpluton:

H1 Genomföra minspaning samt utföra minvarningsåtgärder.
H2 Hantera spräng och tändmedel för förstöringsarbeten samt röjning av hinder.
H3 Genomföra enklare befästningsarbeten så som tillfälligt splitterskydd samt skyddsvärn för enskilda soldater.
H4 Utföra spärrnings, blockerings och förstöringsarbeten
H5 Utföra enklare förbindelsearbeten som t ex övergångar av större diken för egna fordon samt bygga och betjäna bro klass 26/14 (efter tillförsel av bromateriel KB 4).
H6 Utföra signaturanpassning med tillförd materiel.

Hemvärnsgranatkastarpluton

H1 Understödja bataljons strid med granatkastareld

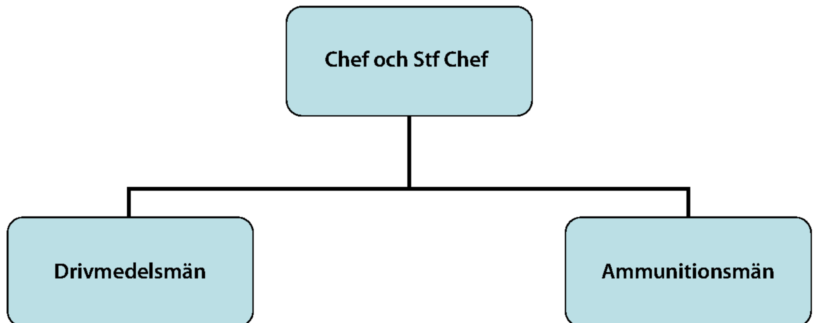
H2 Säkerställa säkerhet geodetiskt och ballistiskt underlag

H3 Registrera observationsplatser, mål, UP system mm före under och efter skjutning

H4 Effektuera eld signalering från egna eldledningsresurser och/eller andra eldledningsresurser.

HvTOLOgrupp

Hemvärns TOLO-gruppen ingår organisatoriskt i hemvärnsbataljon (norr) och underställs normalt C Ledningspluton förutom avseende funktionsledning. Denna leds normalt av bataljonskvartermästaren.

H1 Transportera och hantera/ersätta ammunition och drivmedel för en hemvärnsbataljon under ett dygn, inklusive återfyllnad

H2 Skydda/försvara egen arbetsplats

1.4 Uppgifter och elduppgifter till förband

1.4.1 Stridsuppgifter

Nomenklatur återfinns i sin helhet i bilaga 2

Begrepp	Förklaring
Bevaka	Uppgift som syftar till att observera, rapportera och försvåra viss typ av hot mot visst objekt eller viss verksamhet.
Försvara	Stridsuppgift som syftar till att förhindra motståndaren att ta och utnyttja angiven terräng eller anläggning.
Skydda	Uppgift som syftar till att förhindra motståndaren att ingripa mot viss terräng, verksamhet eller anläggning så att syftet med den strid eller verksamhet som ska skyddas inte äventyras.
Störa	Stridsuppgift som syftar till att försvåra motståndarens verksamhet i visst avseende eller inom visst område.
Ta	Stridsuppgift som syftar till att besätta viss terräng eller objekt i visst syfte

Uppgifter kan kombineras, dvs kompaniet kan få i uppgift att:
- bevaka ett objekt och skydda två eller att
- bevaka två objekt beredd skydda under tre timmar.

Hemvärnspluton är stridsenhet och löser oftast uppgifter som en enhet inom kompaniets ram.

Syftet med respektive uppgift till förband måste klart framgå i orienteringen till förbandet eller vid ont om tid, i uppgiften till förbandet. Exempel på hur kompaniet går till väga stridstekniskt för att lösa olika uppgifter framgår av Handbok Hvkompani del 2.

1.4.2 Elduppgifter indirekt eld

Granatkastarpluton är organiserad med eldledare organisatoriskt ingående i förbandet. Eldledningsgruppen kan delas på två täter. Bekämpningschefen , tillika Hvgrkplutonchef, grupperar oftast med

Hvbataljonstab. Bekämpningschef med sin grupp kan också leda och skjuta indirekt eld. Om kompanichef ska understödjas av eldledningsgrupp är det viktigt att klarlägga:

- Eldtillstånd när? till och med?
- Ammunitionsinsats? ammunitionsorter?
- Räckvidd- begränsningar?

I anslutning till objektet eller terrängen (i värsta fall på kartan) där kompaniet ska lösa uppgiften, bör direktsamverkan ske för att delge kompaniets stridside´ och hur man behöver understöd av granatkastarplutonen. Eldledaren omsätter sedan detta genom att registrera mål vid enheten och inrikta dem. Detta redovisas för Kompanichefen, enklast på skiss.

Granatkastarpluton ges i uppgift att:

- Nedkämpa
- Nedhålla
- Belysa
- Förblinda eller avskärma.
- Hemvärnspluton ska kunna eldobservera.

1.4.3 Elduppgifter direktriktad eld

Elden är det viktigaste medlet för bekämpning och är den basförmåga som är viktigast.

Stridsuppgift till förband kan kompletteras med elduppgift.

Elduppgift	Innebörd
Nedkämpa	Bryta motståndarens motståndskraft och stridsvilja på en viss plats, eller förstöra fordon, utrustning eller anläggning
Nedhålla	Tvinga motståndaren att under viss tid avbryta pågående verksamhet och ta skydd.
Belysa	Underlätta verksamhet i mörker genom att med olika former av stridsfältsbelysning göra motståndaren, viss terräng eller objekt synligt för egna förband.
Förblinda	Begränsa motståndarens möjligheter att rikta eld och förflytta sig.
Avskärma	Begränsa motståndarens möjligheter till insyn i vår verksamhet.

Elduppgift	Innebörd
Målbelysa	Syftar till att vapensensor ska hitta målet (t ex laserbelysa mål vid direkt flygunderstöd - CAS).
Målutpeka	Syftar till att få uppmärksamhet mot målet (t ex laserpeka med IR).
Ange varningseld	Med eld få en motståndare, part eller annan aktör att välja att avbryta pågående verksamhet utan att tillfoga denne förluster. Varning ska kunna följas av verkanseld om varning inte åtlyda.

1.4.4 Samordning av eld

Samordning av direkt eld är särskilt av största vikt då kompaniet samlat löser uppgift.

Eldområde	Område inom vilket vapen eller förband ska kunna avge eld.
Eld mellan och	Anger område där elden ska kunna avges mot upptäckta eller förväntade mål och platser där motståndaren bedöms vara grupperad.
Eld mot …	Eld avges i angiven riktning mot upptäckta mål och platser där motståndaren bedöms vara grupperad.
Skjutgräns	Anger säkerhetsmässiga gränser för elden med hänsyn till egna förband och civila eller känslig/farlig utrustning.
Eldförbud	Förbud att avge eld med angivna vapensystem

Elduppgifter kompletteras med erforderliga anvisningar för;

- Eldöppnande,
- skjutavstånd,
- den tid under vilken elduppgiften ska lösas,
- varifrån elden ska avges,
- vilken ammunitionsmängd som får förbrukas,
- eldens inställande

Eldtillstånd
Vid en enhet som påbörjat lösandet av stridsuppgift har personalen generellt alltid eldtillstånd om inte annat anges.

I övrigt använder chefen uttryck i likhet med exemplen nedan för att säkerställa att eldens öppnande är i överensstämmelse med stridsplanen

- Eld på min order.
- Eld får endast avges mot upptäckta/identifierade mål.
- Eld när fienden…(t.ex. passerar vägen, kommit ut på fältet)
- Eld när CR passerat vägen…
- Samtidigt eldöppnande, anläggning…… Alla ”A” Eld!
- Vänta… (Används efter målangivning när man inte vill att enheten ska skjuta direkt)

2 Ledning

2.1 Allmänt

2.2 Chefen och ledarskapet

Chefen är alltid odelat ansvarig för att förelagda uppgifter löses.

Att uppfatta situationen, ta initiativ och agera, inom ramen för högre chefs stridsplan, genomförandeidé och målbild, är en framgångsfaktor och en skyldighet som chef.

Chefen ska utveckla ett utpräglat vinnartänkande och utöva ett aktivt ledarskap.

All verksamhet ska präglas av förtänksamhet och enkelhet.

Chefen ska agera offensivt och, om möjligt, varierat samt utnyttja motståndarens svagheter. Detta görs bland annat genom att ta sig an uppgifter och föreslå lösningar. Om chefen inte fått någon uppgift/order och ser gynnsamma tillfällen, ska chefen ta initiativet och föreslå uppgift. Detta förslag på uppgift anmäls snarast till närmast högre chef.

Ett gott ledarskap är beroende av ett ömsesidigt förtroende.

Chefens personliga föredöme är grunden för ett ömsesidigt förtroende. Devisen ”följ mig” ska prägla ledarskapet. Det görs genom att DU är beredd att vid behov ta täten vid uppgiftens lösande.

Ledarskapet ska inriktas på att engagera och entusiasmera så att personalens duglighet kan utnyttjas fullt ut.

Dina huvuduppgifter som chef är att;

- Leda kompaniet,
- planera med förutseende och med olika alternativ,
- fatta beslut och ge order i rätt tid,
- stödja och kontrollera genomförandet.

Som chef ska du delge dina beslut och de viktigare motiven för att skapa förutsättning för underställda att kunna handla självständigt samt utnyttja uppkomna möjligheter. Uppgifter ska formuleras så att deras innebörd framgår tydligt och utan onödig detaljreglering.

Disciplinen ska uppfattas som ett stöd för verksamheten – ytterst för att grupper och enskilda personer ska överleva striden.

Var rak, tydlig och enkel på ett stödjande sätt.

Ta ansvar och kräv ansvar. I strid leder du främst genom direkt ledarskap

2.2.1 Kompaniets ledning

Kompanichef leder kompaniet, vilket bland annat innebär att kompanichefen med stöd av sin personal:

- förbereder och planerar striden genom att göra en plan mot bakgrund av givna order, riktlinjer, uppgiftens innebörd och syfte med striden.(kompanichefens stridsplan med genomförandeidé och målbild är fokus i all planering av striden),
- gör en bedömning av motståndaren och terrängen,
- orienterar underställda och genomför eventuell samverkan (tex med objektsägare),
- involverar, om möjligt, plutoncheferna i detaljplaneringen av striden,
- ger order till underställda så tidigt som möjligt och efter hand, för att underställda ska kunna förbereda sig själva inför uppgiften,
- stridsleder/leder kompaniet med order, kommandon och (i vissa fall) tecken/signaler,
- kontrollerar fortlöpande verksamheten och utfallet av givna order,
- rapporterar till högre chef.

Kompanichefen ansvarar för att tilldelade resurser – i form av personal och materiel – används, hanteras samt vårdas så att stridsvärdet behålls.

Kompaniets ställföreträdare biträder och ska vara insatt i läget för att snabbt kunna ta över ledningen eller leda delar av kompaniet.

Ställföreträdaren ges också självständiga uppgifter, t.ex att samverka eller att vara orderuttagare.

Ställföreträdaren kan också ansvara för att förbereda och leda kompaniets beredduppgift.

Kvartermästaren leder och ansvarar för logistiken inom kompaniet. Detta kan omfatta:

- Stöd till kompanichef med ledning och uppföljning av kompaniets verksamhet inom områdena stabstjänst, logistik, skydds- och säkerhetstjänst samt administration inklusive personaltjänst.
- Förslag på åtgärder för att bevara stridsvärdet.
- Genomförande av rapportering och orientering inom kompaniet samt till och från över- och sidoordnade förband.
- Genomförande av samverkan med över- och sidoförordnande förband inom ramen för logistik.
- Att vara beredd att överta ledningen över kompaniet i begränsad omfattning.
- Att fortlöpande anmäla möjliga samordningspunkter till bataljonsstaben så som lastningsbara platser, och ambulansöverlämningsplatser.
- Leda rekognosering av TOLO-plats samt överlämningsplats.
- Vara kompaniets ombud vad avser posthantering.
- Vara hygienansvarig vid kompaniet.

Uppdragstaktik

Uppdragstaktik är grunden för vår ledning och utgår från behovet att leda förband i strid. Uppdragstaktiken utgår från att strid är en dubbelsidig komplex verksamhet med friktioner och osäkerheter som är svåra att förutsäga. Uppdragstaktik utövas genom att kompanichefen anger mål och syfte, ställer uppgifter, ger handlingsregler och tilldelar resurser samt ger

plutoncheferna handlingsfrihet att i största möjliga utsträckning själv bestämma hur uppgiften ska lösas.

Ledning med uppdragstaktik inom kompani kräver:
- en anda som stimulerar viljan hos plutonchefer att ta initiativ och ansvar samt vara aktiv,
- förtroende mellan kompanichef och plutonchefer,
- självständiga och handlingskraftiga plutonchefer,
- hög utbildningsnivå, förståelse och viss erfarenhet (träning) hos all personal,
- god disciplin och en gemensam värdegrund.

Ett uppdrag innebär generellt att kompanichefen ska:
- ange mål som ska uppnås,
- ställa uppgift/uppgifter,
- tilldela resurser för uppgiftens eller uppgifternas lösande,
- ange handlingsregler och överlämna i så stor omfattning som möjligt till underlydande att själv fatta beslut om hur uppdraget ska lösas.

Ledningen ska präglas av strävan efter att ta och behålla initiativet. Det åstadkoms främst genom ett högt stridstempo där eld och rörelse är samordnade till tid och/eller rum.

Det är just i de snabba och ofta oklara stridsförloppen som chefer blir överbelastade och andras initiativ behövs som mest.

Uppdragsstyrning försvåras i situationer som kräver hög grad av samordning i tid och rum med andra förband eller system och i situationer där ett givet tillvägagångssätt måste väljas.

I dessa lägen kan en högre grad av detaljstyrning tillämpas.

Detaljstyrning innebär att kompanichefen ger detaljerade anvisningar som helt eller delvis reglerar hur underordnade chefer ska använda sina tilldelade resurser och lösa tilldelade uppgifter. Detaljstyrning kan även

innebära att man ger ett kommando för den verksamhet som ska utföras. Exempel på det är *”skydd”*, *”eld mot…”*, *”framåt”* och så vidare. Signaler och tecken kan användas istället för kommando.

> Ett högt stridstempo möjliggörs :
>
> Av aktiv ledning från rätt plats, enkla planer, förtänksamhet, förberedande order, väl inövade rutiner och rätt avvägd beredskap samt utnyttjandet av möjlighet att ge order efterhand.

2.2.2 Genomförande av ledning

Kompaichefens främsta uppgift är att leda striden. Detta innebär höga krav att samordna verksamhet såsom främst eld och rörelse. Beslut ska fattas i så god tid att förberedande order kan ges och erforderliga stridsförberedelser hinner vidtas hos underlydande chefer och enheter.

Eftersom kompaniet strider avsuttet, och kanske över en stor yta, är kravet på framförhållning och förutseende stort, syftande till att plutonerna ska kunna ta initiativ och vara mer självständiga.

Kontroll genomförs för att ge stöd och styrning samt fastställa om syftet med beordrad verksamhet uppnåtts.

Den bör utföras genom personliga sammanträffanden och bidra till en ständigt positiv utveckling av personalens förmåga att ta initiativ och stärka viljan att lösa förelagda uppgifter. Den ger också möjlighet till utvärdering av pågående eller genomförd verksamhet.

Detta kan ske genom chefsbesök där kompanichefen kommer ut till förbandet. Vid chefsbesök organiserar staben en chefsomgång som följer chefen, det är ett minimum av personal som åtgår avdelas för detta enligt rutin (förare+signalist + kvm/uhbefäl)

Kontroll pågår ständigt och grundar sig på personliga intryck, rapporter från underställda och orienteringar från sidoordnade och överordnade chefer.

Kompanichefen och dennes direkt underställda chefer, (DUC), är ständigt beroende av att alla i förbandet orienteras om den pågående verksamheten. Plutoncheferna rapporterar fortlöpande läget vid plutonen till kompanichefen.

Under kortare tid kan delad ledning ske från kompanistaben dvs att chef och stf kompanichef leder varsin del av verksamhet eller i varsina geografiska områden. Absolut vanligast är dock att kompanichef stridsleder sitt kompani och stf är beredd överta alternativt förbereder nästa uppgift.

2.3 Planering

2.3.1 Planering allmänt

Kompanichefen arbetar i fyra steg
(1) planerar,
(2) genomför det redan planlagda, (stridsledning),
(3) förbereder oförutsedda händelseutvecklingar och

(4) förbereder nästa steg som beordrats av högre chef samt utarbetar beredduppgifter till sina underlydande chefer.
Kompanichefen måste kunna hantera planering vid såväl gott om tid som ont om tid. Vid planering ska osäkert underlag och ont om tid anses som normalt.

Kompanichefen måste värdera för- och nackdelar med att ta med underställda chefer i planeringen. Planeringen kan ta längre tid, men ordergivningar med tillhörande förklaringar, syften och förståelse hos underställda underlättas, varvid risken för missförstånd och oklarheter i genomförandet minimeras.

Underställda chefer ska få sina order och uppgifter så att de får mesta möjliga förberedelsetid. Planering genomförs i den utsträckning som tiden medger.

Planering innebär ett bedömande som syftar till att utarbeta en stridsplan.

En stridsplan ska minst omfatta
- Beslut i stort, (målbild och genomförandeidé).
- Riktlinjer.

Stridsplanen kan även innefatta underlag för order i form av indelning, gruppering och uppgifter (IGU), och *Stridsledningsunderlag* (exempelvis stridsledningsoleat) samt inriktningar för funktioner.

Den komplexa miljön kräver att kompanichefen mycket väl behärskar den dynamiska beslutsfattningen enligt de fyra stegen ovan. Det är viktigare att påbörja lösandet av uppdrag och uppgifter och under tiden planera för olika händelseutvecklingar än att genomarbeta en enda tänkbar utveckling i alla detaljer.

Observera!
Som grund för planeringen ska kompanichefen använda 1/3 av tiden till egen planering och lämna 2/3 av tiden till sina plutonchefer för deras planering och förberedelser.

Denna tid kan omfördelas om plutoncheferna deltar i planeringen. Det viktigaste är att kompanichefen ger order i rätt tid till rätt DUC samt att dessa får tillräcklig tid till sina förberedelser. Tiden för hur kompaniet genomför förberedelser är ett viktigt beslut som ska fattas tidigt av kompanichefen. Planering och förberedelser omfattar:
- Bedömande (utmynnar i preliminär stridsplan och eventuella order om omedelbara åtgärder)
- Delgivning till DUC - Order
- Återkoppling med DUC
- Spel på planen

- Fastställande av planen
- Kompletterande ordergivning
- Förövning
- Förberedelser
- Lösande av uppgift/uppdrag

Vid gott om tid - dag till dagar, innan lösande av uppgift, kan modellen användas enligt följande princip:
- Plutonchefer tas med i hela eller delar av bedömandet.
- Delgivning, ordergivning och återkoppling underlättas av att alla har samma bild av uppgiften. Diskussioner kan tillåtas ta tid för att öka samsynen.
- Muntlig stridsövning för att ytterligare klargöra genomförandet kan ske genom exempelvis spel i terrängmodell eller karta (även spel i simulerade datamiljöer är möjliga). Spelet genomförs som en muntlig stridsövning där händelseförlopp diskuteras i syfte att skapa en gemensam bild av vad som förväntas av olika delar i kompaniet vid olika tidpunkter.
- Då samsyn råder och planen är helt klar ska slutlig ordergivning genomföras i syfte att eliminera eventuella ”kring diskussioner” som genomförts under spelet. Väl valda delar av utfallet av den muntliga stridsövningen tar chefen med sig för fortsatt planering av så kallade omfall. Dessa kan vara båda positiva och negativa.
- Förövning innebär att hela eller delar av genomförandet förövas praktiskt, till exempel i terräng som liknar den i uppgiften. Här ska ägnas stor kraft åt att öva detaljer, order, kommandon och säkerhetsaspekter med mera, som annars riskerar att bli friktioner.
- Förberedelser avser kompaniets olika delars praktiska förberedelser i form av packning, lastning och omfördelning av materiel.

Samtliga steg i modellen bör passeras innan lösandet av en uppgift. Tidsförhållanden och andra omständigheter kan göra att vissa steg förkortas eller väljs bort. Det ska då ske genom en analys och ett övervägande av chefen.

Vid ont om tid - eller begränsningar i tid före uppgiftens lösande, mindre än ett dygn, kan modellen användas enligt följande princip:

- Kompanichefen genomför steg 1 i planeringen själv (förstå uppgiften). Förberedande order ges till underlydande chefer. Denna ska innehålla så mycket detaljer att plutonchefer får en bild av uppgiften samt att order om förberedelser kan ges.
- Kompanichefen ger order, preliminär order, och genomför eventuellt ett kort spel med plutonchefer kring en skiss vilket gör att kompanichefen direkt kan fastställa och ge slutlig order.
- Förövning genomförs enligt principen för gott om tid men viss prioritering måste kanske ske med hänsyn till tiden.
- Förberedelser är till viss del gjorda, om det reglerades i förberedande order (steg 1). Kompletteringar genomförs.

Oaktat val av metod enligt ovan är det av största vikt att kompanichefen är mycket tydlig mot sina underställda chefer hur denne ser på uppgiftens lösande. Att på ett tydligt sätt förmedla ”sin” vilja är en mycket viktig chefsegenskap. Detta ska inte betraktas stå i strid med uppdragstaktiken eller att förmedla målbilden, men förtydligar var, när, hur och varför initiativ och positiv rapportering från underställda kan vara synnerligen viktiga.

2.3.2 Taktisk planeringsmetod vid kompani

Metoden kallas Planering Under Tidspress (PUT) och är beskriven i åtta steg. I planeringsmetoden för kompani är de åtta stegen i PUT omarbetade till tre steg. Varje steg stöds av flera frågeställningar för att underlätta och förtydliga vad varje steg ska avhandla och vad produkten förväntas vara för att stödja fortsatt bedömande på nästa steg.

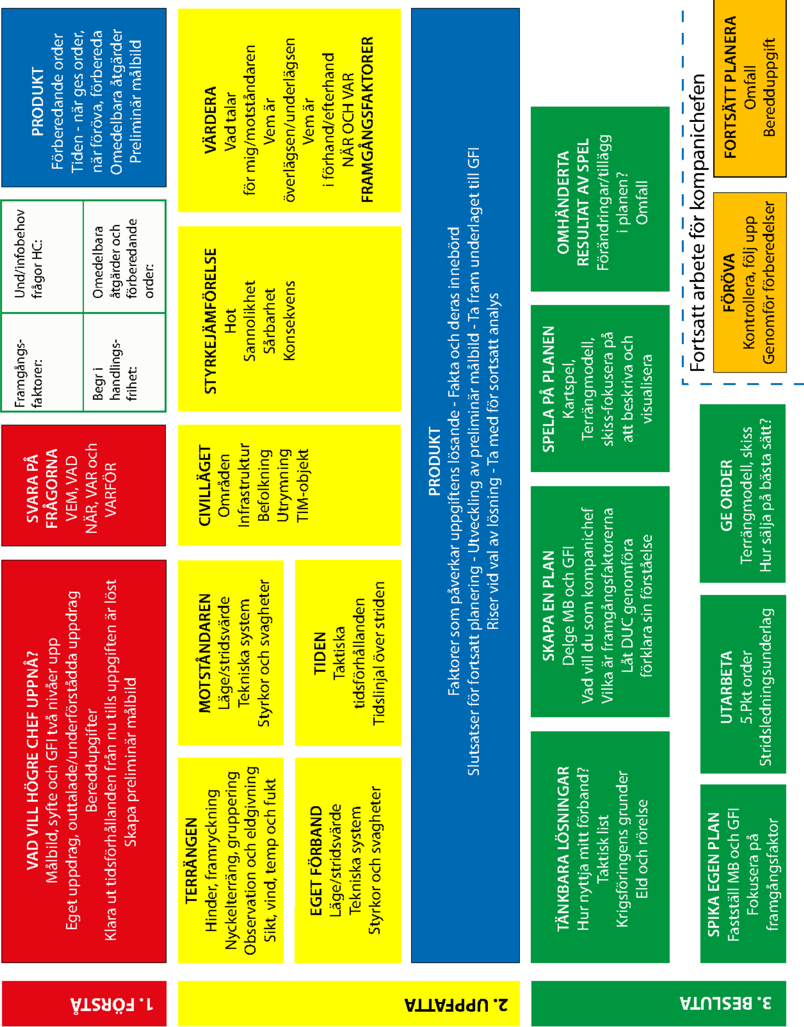

Bild 2.1 Christer Thornblad MSS.

Steg 1 – FÖRSTÅ

Syftar till att förstå uppgiftens innebörd och ska svara på frågorna VEM ska göra VAD, NÄR och VAR det ska göras och VARFÖR (syftet med uppgiften). I vissa fall framgår även HUR det ska göras.

Genom att läsa eller på annat sätt ta del av orienteringen, högre chefs målbild, genomförande idé och order till ditt förband erhålls svaret på ovanstående frågor. Det kan vid analys av svaren även ge underlag för eventuella outtalade eller underförstådda uppgifter och/eller beredduppgifter.

Summan av analysen när frågorna besvarats är vad som förväntas av dig och ditt kompani.

I analysen ska också klarläggas alla tidsförhållanden, det vill säga när uppgiften ska vara löst, när den ska börja lösas, hur mycket tid som finns för planering och förberedelser. När måste order till underlydande ges för att de ska få den förberedelsetid de behöver (normalt 2/3 av all tilldelad förberedelsetid)?

Ett stöd i detta steg är ”fyrfältsmatrisen”.

Den hjälper till att strukturera arbetet kring *Framgångsfaktorer, Begränsningar/Styrningar, Und/infobehov* eller *Frågor till högre chef samt Omedelbara åtgärder och Förberedande order.*

Detta steg kan avslutas med att kompanichefen ger förberedande order, om möjligt kompletterad med preliminär målbild och GFI. Förberedande order bör omfatta:

- orientering om kommande uppgift till kompaniet, VEM och VAD,
- orientering om VAR och NÄR samt VARFÖR,
- tidsförhållanden, framförallt när DUC får order eller förväntas delta i planeringen,
- konkreta uppgifter som redan nu kan förberedas eller förövas.

Bild 2.2 Exempel på Kompanichefs målbild då kompaniet behärskar flygplatsen. HvSS.

Steg 2 - UPPFATTA

Syftar till att kompanichefen ska få en tydlig bild av alla fakta och vid behov eventuella antaganden avseende *Tiden, Terrängen, Motståndaren, Eget förband och Civilläget/andra aktörer.* Slutsatser av ovanstående bör sedan användas vid en styrkejämförelse (riskanalysen) för att strukturera *vad som påverkar mitt förband* och vad som kan leda till att *uppgiften inte löses.* Identifierade risker tas med i den fortsatta planeringen för att elimineras, motverkas eller bevakas.

I detta steg används kunskaper och erfarenheter för att strukturera analysen av framförallt tiden, terrängen och motståndaren.

Produkten av steg 2 bör vara att det är klarlagt hur motståndarens troligaste och farligaste handlingsalternativ ser ut i terrängen.

Slutsatser ur terränganalysen ska i nästa steg användas för att ta utveckla den egna planen.

Väsentliga fakta som utvecklas till slutsatser som senare påverkar den egna planen bör i detta steg sammanställas och konkretiseras. Redan här kommer kompanichefen att se en del av det som senare är ordergivningen.

Slutsatserna bör/ska i tillämpliga delar bli en del av ordergivningen.

Steg 3 – BESLUTA

Detta steg i planeringen ska betraktas som att det underlag som kompanichefen nu har fått av steg 1 och 2 sannolikt lett fram till att kompanichefen nu har en ”idé” eller ser en ”möjlig lösning”. Det som underbygger den lösningen kontrolleras. Kompanichefen kan ha flera alternativ att välja mellan, men denne försöker ”hitta” ett huvudalternativ. Huvudalternativet förstärks så att det framgår hur stridsidén leder till målet.

Bild 2.3 *Kompanichefens första tre grova alternativ för hur kompaniet kan ta sig an uppgiften ”skydda förrådet x”. HvSS.*

Den valda lösningen testas sedan genom ett spel. I det spelet ska kompanichefen få klart för sig om idén håller eller om den måste förkastas. Det kan även leda till att den utvecklas med hjälp av andra ursprungliga alternativa lösningar. Eventuella sidospår som inte påverkar helheten men som på ett eller annat sätt är viktiga läggs åt sidan för fortsatt bevakning – omfall.

Nu ska alla ingångsvärden och tankar omsättas till en plan. Nu krävs att kompanichefen med sin förmåga i taktiskt och stridstekniskt tänkande skapar en plan som innebär att det egna förbandet blir farligt för motståndaren.

Den första produkten är ett beslut omfattande *målbild* och *genomförandeidé* (GFI) och beskriver hur situationen ser ut när uppgiften är löst samt vägen dit, vanligen uttryckt som *”När uppgiften är löst ska …, eller målbilden när uppgiften är löst är att..., inledningsvis ska…., därefter ska … och slutligen ska …”* I vissa fall kan det vara nödvändigt att tillägga att *”i ett senare skede ska…”* Målbild och GFI delges underställda chefer och de bör kallas till en ”återkoppling” med kompanichefen.

Detta kan genomföras som en muntlig stridsövning genom ett spel över kartan eller en terrängmodell. Syftet med detta spel är att ensa kompanichefens målbild och genomförandeidé med underställda chefer. Om kompaniet understöds eller får underställda förband är det viktigt att även de cheferna deltar i spelet.

Nu har kompanichefen en tydlig bild av VAD som ska göras och HUR det bör göras. Kompanichefen är redo för beslut om en plan.

Plutoncheferna och kompaniledningen har förhoppningsvis också gett kompanichefen en del tankar och idéer om hur planen kan förfinas. Eventuella diskussioner som genomförts under spelet bör nedtecknas av kompanichefen. Dessa kan leda till att planen behöver justeras. Därefter fastställs planen av kompanichefen. Detaljerade riktlinjer och bestämmelser för förberedelser och förövning bör identifieras. Behov av samverkan leder till att exempelvis stf kompanichef ges order samverka med sidokompani.

Eventuellt måste kompanichefen och kompaniledningen genomföra detta steg utan medverkan av plutonchefer vilket leder till att en del av spelet också ger kompanichefen underlag för hur order ska utformas och hur ordergivningen ska genomföras. Kompanichefen utarbetar sedan den slutliga planen avseende målbild, GFI och stridsledningsunderlag, samt tillämpliga delar en fempunktsorder.

Senast i detta steg måste chefen nu ägna mycket tid och kraft åt att bestämma hur ordern ska presenteras. Särskilt viktigt blir detta om DUC inte i något avseende tagit del av tidigare planering eller underlag.

För att förtydliga denna order bör en terrängmodell eller skiss användas. Bilder eller skisser på motståndarens organisation och plan samt egen plan måste kunna åskådliggöras på ett enkelt och tydligt sätt.

I detta steg är ”chefens vilja” och att ”sälja planen” mycket viktigt. Senast när order är given ska förbandet påbörja förövning av kritiska detaljer eller större delar av genomförandet.

Inom ramen för beslutsfattning ligger även förmågan att fatta medvetna beslut om vilka risker som i aktuell situation är acceptabla och vilka som måste undvikas. Analysen ska leda fram till faktorer som påverkar uppgiftens lösande. Till sin hjälp kan kompanichefen utifrån en taktisk analys av en uppgift nyttja nedanstående modell inom ramen för sin planering. Då kompaniet löser uppgifter i bataljonens ram är bataljonschefen ansvarig för att risker värderas för bataljonen, men kompanichefen ska värdera risker kopplade till egen uppgift.

Kompanichefen kan värdera risker i ett taktiskt sammanhang under följande rubriker:

Hot
- Vilken uppgift har motståndaren?
- Vad har motståndaren för verkanssystem och vilken verkan har de på mitt förband?
- Vad kan motståndaren avseende verkan, rörlighet och skydd?
- Hur påverkar terräng, väder och sikt samt civilläget?
- Under vilka tidsförhållanden gäller detta?

Sannolikhet
- Vilka är motståndarens handlingsalternativ?
- Vad är farligast på kort/lång sikt?
- Vad är troligast att motståndaren gör?

Sårbarhet
- Vilken uppgift har vårt förband?
- Vad kan vi avseende verkan, rörlighet och skydd?
- Vilka verkanssystem har vi och hur kan vi påverka motståndaren?
- Under vilka tidsförhållanden gäller detta?

Konsekvens
- Vilka handlingsalternativ har vårt förband?
- Vilka konsekvenser får valt alternativ?
- Löser vi uppgiften?

- Behöver vi tilldelas ytterligare resurser?
- Vilka risker behöver elimineras, motverkas, bevakas?

Vid snabba stridsledningssituationer med krav på extremt kort bedömande kan **U3T** tillämpas med fördel.
Uppgiften, Tiden, Truppen (vi och fi), Terrängen- fatta beslut – ge order

2.3.3 Uppdragsutvärdering, träning och taktikanpassning

Genom kontinuerlig utvärdering av strid och annan verksamhet vid kompaniet ökar möjligheterna till ytterligare framgång.

Erfarenheter från andra enheter inom bataljonen eller från andra sidoförband ska spridas och implementeras i kompaniet genom kontinuerlig träning. Alla tillfällen att utveckla kompaniets förmåga ska tillvaratas. Att samla erfarenheter i kontakter med sina underställda är en del av kompanichefens kontroll, vilken syftar till att utveckla och stridsteknikanpassa förbandet.

Uppdragsutvärdering genomförs i regel efter all genomförd verksamhet. Denna genomförs i två steg; omedelbar och helhetsinriktad uppdragsutvärdering.

Omedelbar uppdragsutvärdering

Omedelbar uppdragsutvärdering sker direkt efter varje uppdrag och i regel på lägsta organisatoriska nivå, normalt gruppnivå. Den syftar till att fånga upp omedelbara åtgärder och behov i gruppen innan man avslutar uppdraget för vila. Detta samtal genomförs regelbundet på initiativ av den grupp som genomför uppdraget. Det ska ske autonomt på alla nivåer i syfte att säkerställa ständiga förbättringar, vidtagande av nödvändiga åtgärder och uppföljning av personalen.

Helhetsinriktad uppdragsutvärdering

Helhetsinriktad uppdragsutvärdering genomförs vid lämplig tidpunkt, från direkt till 2 dagar efter uppdraget beroende på stridsvärde.

Kompanichefen reglerar genomförandet av denna. Normalt genomförs den först plutonsvis och sedan med kompaniledningen och plutoncheferna.

Fokus för den helhetsinriktade uppdragsutvärderingen är uppgiften, hur vi planerade att göra och hur det blev, hur vi upplevde händelsen och vilka lärdomar vi tar med oss.

Chef organiserar och genomför uppdragsutvärdering.

Bild 2.4 Exempel på uppdragsutvärdering. Christer Thornblad MSS.

Vid stressfyllda händelser kan tid avdelas för informationssamtal eller avlastande samtal. Dessa kan även integreras i uppdragsutvärdering om detta anses lämpligt. Sådana samtal leds av lämplig person inom kompaniet.

2.4 Order

Uppgifter till underlydande och underställda chefer ges i form av order. Order ska vara entydig och ges med precision. Order ges muntligt, skriftligt eller via ledningssystem, enskilt eller samfällt. Order ska innehålla en uppgift och minst en beredduppgift. Vedertagna begrepp används.

Kompanichefen ska, då så är möjligt, själv ge order till underlydande och underställda chefer genom chefsbesök eller kalla underlydande till ordergivning.

Samfälld ordergivning där så är möjligt är att föredra.

Order ska nå mottagaren så tidigt att denne hinner göra nödvändiga förberedelser.

För att underlätta ordergivning och vinna tid till förberedelser för underlydande, bör chefen:
- Fortlöpande hålla underlydande orienterade om läget,
- förbereda ordergivning med skisser, stridsledningsunderlag,
- ge förberedande order,
- inleda ordergivningen till personal med uppgifter som kräver längst förberedelsetid,
- ge order efter hand,
- ge muntlig order till flera chefer samtidigt,
- använda vedertagna orderuttryck/begrepp,
- anpassa beredskapen.

En order (OBO-Orientering-Beslut –Order) **ska** klart och tydligt ange:
- VAD ska göras?
- VARFÖR ska det göras - SYFTET?
- VEM ska göra det?
- VAR ska det göras?
- NÄR ska det göras?

Vid behov anges HUR och med vilka RESURSER.

Syftet med respektive uppgift till förband måste klart framgå i orienteringen till förbandet **eller vid ont om tid,** i uppgiften/order till förbandet.

Förband ska alltid ha en uppgift och minst en bereduppgift.

Ordergivning underlättas om gemensamt ledningsunderlag nyttjas.

Ordergivning ska vid behov föregås av tidgivning och terrängvärdering med utgångspunkter i terrängen eller på kartan (vid muntlig ordergivning).

Order inleds med nödvändig orientering:
- motståndaren, civilläget, andra aktörer, terrängen, sidoförband och understöd,
- närmast högre förbands uppgift och beslut,
- underrättelser om terräng, minor och siktförhållanden och dess påverkan på egen plan,
- vårt förbands uppdrag innehållande mål/syfte, uppgift, resurser och handlingsregler samt
- understödjande förbands uppgifter.

Därefter ges order som omfattar planen för genomförandet i form av beslut i stort (Mål-bild-MB, och Genomförandeidé-GFI), samt indelning, gruppering och uppgifter (IGU).

Se exempel på ordermall i bilaga.

Fördelen med samfälld ordergivning är att alla hör Din order och får en ökad förståelse för stridsuppgiften, stridsplanen samt chefens genomförandeidé och målbild.

Speciellt viktigt om DUC inte kunnat deltaga i planeringen.

2.5 Samverkan och samordning

2.5.1 Samordning

Kompanichefen samordnar verksamhet mellan underställda chefer och enheter genom befäl. Detta sker främst genom att chefen personligen följer upp sina underlydande chefer och plutoner.

Om kompaniet understöds eller underställs enheter (plutoner) samordnas detta av kompanichefen. Detta sker genom befäl, det vill säga

kompanichefen ger enheten order. Det är dock lämpligt att kompanichefen inhämtar information om det understödjande förbandets organisation och kapaciteter.

Det är därför lämpligt att den samordning som kompanichefen gör inleds som en samverkan. Respektive chef bör då redogöra för:

1. Kompanichef redogör för;
   - Eget förbands organisation,
   - egen uppgift,
   - upptäckta mål,
   - hur du tänker lösa uppgiften,
   - var och när du önskar eld från eventuella understödsförband samt
   - vilken verkan du vill ha.

2. Chefen för det understödjande/understödda förbandet redogör för;
   - Sitt förbands organisation,
   - sin uppgift,
   - stridsställningar och grupperingsplatser (förslag till stridsställningar eller observationsplatser),
   - möjligheter att understödja,
   - säkerhetsavstånd och andra säkerhetsbestämmelser samt
   - förslag till hur understödet ska ordnas.

Graden av samordning utgår från den verksamhet som kompaniet ska genomföra. Samordningen ska kopplas till tid och rum, men även till terrängen och motståndarens stridsvärde.

Hög grad av samordning krävs normalt när tidsförhållanden är snäva eller då utrymmet i terrängen är begränsat.

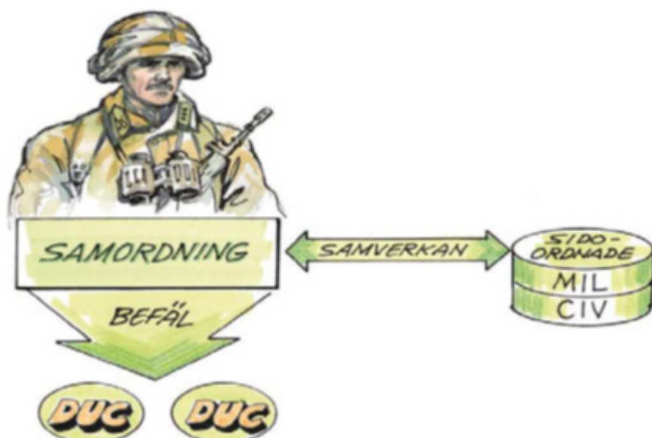

Bild 2.5 Förhållandet samordning -samverkan. Försvarsmakten.

Kompanichefens metoder för att samordna är:

- Ordergivning, uppgifter till underställda
- Utgångspunkter i terrängen (UPT)
- Utgångspunkter på kartan (UPK)
- Utgångspunkter för målangivning (UPM)
- Gränser mellan underenheter
- Samordningslinjer, platser i terrängen där samordning kan förutses
- Skjutgränser
- Klockslag och tider
- Stridsledningsunderlag, oleat över kartan
- Reglering av beredskap

2.5.2 Samverkan

Samordning med sidoordnade förband, civila myndigheter och övriga organ sker genom samverkan.

Ansvaret för att samverkan kommer till stånd under kris och i krig åligger såväl civil myndighet som den lokala militära chefen. Detta har respektive MR reglerat i sitt orderverk .Eventuell samverkanspartner för kompanichef kan vara kommun men framför allt objektsägare.

Agenda enligt exemplet i 2.4.1.

Samverkan sker genom överläggningar, överenskommelser eller gemensamma beslut. I regel bör en inledande samverkan genomföras ”chef till chef” genom ett personligt sammanträffande. Det ömsesidiga behovet kartläggs, syftet med samverkan klaras ut och i vilka former den fortsatta samverkan ska genomföras. Samverkan kan därefter ske genom samverkansbefäl eller samverkansgrupp.

Samverkan ska dokumenteras och där ska det klart framgå vilka överenskommelser och beslut man enats om. Särskilt viktigt är att respektive parts fackuttryck och definitioner förklaras noga för att undvika missförstånd. Samverkan underlättas om den påbörjas och dokumenteras redan i fred.

Gemensamma övningar, möten och planer skapar goda förutsättningar för samverkan och en god personkännedom mellan civila och militära befattningshavare.

Planer och principer i fred är bra för beredskapen. Men det som ger effekt i den aktuella situationen är konkreta, väl samordnade åtgärder.

Samverkansprotokoll insänds tjänstevägen enligt respektive MR order.

2.6 Sambandstjänst

2.6.1 Grunder

Ledningsbehoven ska vara styrande för utnyttjandet av sambandsresurserna och för att göra nödvändiga prioriteringar. Ett säkert och fungerande samband är en förutsättning för att leda förband och göra det möjligt för chefen att agera.

Sambandet ska ge chefen möjlighet att utöva ledning från den plats han väljer.

Chef ansvarar för att fungerande samband upprätthålls med underställda, underlydande och samverkande förband samt med aktuella objektsägare.

Samband bör så långt som är möjligt upprätthållas på fasta nätet. Ordonnansförbindelser upprättas och används främst för regelbunden rapportering. Radioförbindelser förbereds och används vid avbrott och strid. För att säkerställa sambandet för de högst prioriterade ledningsbehoven, skall minst en förbindelse upprättas, alternativa sambandsvägar förberedas och reservalternativ planeras.

Ordinarie nyhetssändningar i tv och radio bör avlyssnas när så medges. Möjligheter till kryptering av meddelanden ska utnyttjas. Hur kompanichefens stridsledningsnät används är oftast ett resultat av olika prioriteringar baserat på olika behov vid olika tillfällen.

Ibland är det samordningen av plutoners strid och eld, ibland är det ledning av den indirekta bekämpningen i kombination med kompaniets strid och ibland är det understödet från trossen till plutonerna i form av ammunitionsersättning eller transporter av skadade. Denna prioritering utgör en del av kompanichefens ledningsplan.

Kompanichefen kan behöva reglera hur sambandsnäten (KompL och PlutL) används och framförallt hur information delges och hur rapportering säkerställs då plutoncheferna leder plutonerna på PlutL.

Kompanichefen kan även reglera att viss typ av radiosignalering ska genomföras på en reservfrekvens (kompL res).

2.6.2 Val av sambandsmedel vid planering och genomförande

Tråd

Telefon och fältlinjer

Om möjligt nyttjas det publika telenätet mot högre chef och samverkande civila enheter. För att disponera det publika telenätet görs framställning till högre chefs sambandschef.

Med fältlinjer kan ett sambandsnät byggas ut inom ett samlat kompani men främst inom plutons gruppering, till t.ex observationsplatser, postering och vägspärr.

Radio

Radio är det främsta ledningssystemet för kompanichefen. Vid strid ska chefen om möjlighet finns leda med tecken och signaler. Vid stationär bevakning (anläggning) kan samband med högre chef med fördel upprättas via telefon.

Objektsknuten materiel

Vid bevakning/skydd av objekt kan objektsknutet fast/tillfälligt samband (utrustning) finnas tillgängligt och kan i sådana fall utnyttjas internt inom objektet.

Övriga sambandsmedel

Civila mobiltelefonnätet

Mobiltelefon *kan* (efter beslut av lägst bataljonschef) nyttjas främst i bebyggda områden där det normalt förekommer mycket trafik på mobilnätet.

Vid vissa militära anläggningar är det direkt olämpligt eller förbjudet att överhuvudtaget medföra mobiltelefon, en mobiltelefon innehåller positionering som verkar även då den är avstängd.

Samband med mobiltelefon ska betraktas som klartext, möjlighet att använda TTA beaktas.

Möjlighet till elektronisk post (e-mail) används med beaktande av sekretessen.

Rakel

Hemvärnsförband är utrustade med RAKEL (Ra 1444 och Ra 5444) för samverkan med andra organisationer tex polis.

RAKEL är inte till för stridssignalering och den innehåller en positioneringsfunktion.

För övriga detaljer om signalering med RAKEL hänvisas till *Metodhandbok Rakel för Försvarsmakten*.

2.6.3 Ordonnanstjänst

Ordonnanser används i första hand när tråd- eller radioförbindelser saknas, inte fungerar eller kan/bör användas samt för att komplettera radioförbindelse.

2.6.4 Anropssignaler

Fasta anropssignaler för lägre förband inom armén (FAA) används vid signalering inom bataljon. Dessa ger i sig inget signalskydd.

Vid samverkan med andra skydds- och säkerhetsmyndigheter används anropsnummer i stället för FAA. Radions anropsnummer regleras i FM nummerplan för Rakel.

Bokstavering sker enligt det svenska bokstaveringsalfabetet – se bilaga 5.

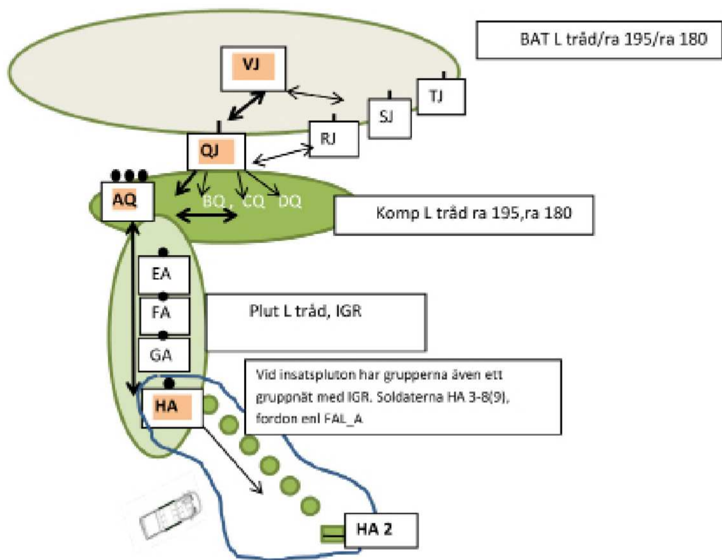

Bild 2.6 *Sambandsvägar från bataljon ned till soldat, här exempelfierat vid VJ Bataljonens QJ Insatskompani och dess AQ pluton. HvSS.*

Radiopassning

Passning av radio sker enligt följande alternativ.

Passningsalternativ	Innebörd
1	Ständig passning
2	Passning 5 min varje kvart
3	Passning 5 min varje halvtimme
4	Passning 10 min varje timme

Ex: Passningsalternativ 3 från kl 1410 innebär passning 1410–1415, 1440–1445 osv. DUC kan ibland ges olika tider i passningsalternativen i syfte att fördela trafiken på näten.

Passningsalternativ 1 gäller utan order:

- Vid stridsberedskap 1,

- då telefon-/trådsamband saknas/bryts,
- vid höjd CBRN beredskap.

2.6.5 Signalskydd

Signalskyddsansvarig vid kompani är kompanichefen.

All signaltrafik på radio och tråd kan avlyssnas. Radiostation som sänder kan lägesbestämmas.

Radiotrafik kan störas och falsksignalering från motståndaren kan förekomma både på tråd- och radiosambandsmedel.

När **tal** eller **text** används på icke krypterade kanaler ska meddelanden vara så förberedda att de är korta och författade så att obehöriga har svårt att dra fördelar eller slutsatser av innehållet. Förbands stridsvärde och verksamhet samt klockslag och platser utelämnas eller skrivs om. Kodord och UPK kan med fördel användas. Uppgifter om angriparens läge och verksamhet anges som regel i ”klart språk” eller klartext.

Pejling av mobiltelefoner kan ske då oavsett om den är påslagen eller inte varför chef mht verksamheten noga bör överväga användandet vid förbandet.

Radiotystnad

Radiotystnad innebär förbud mot radiosändning. Har förbandet samband på tråd till närmast högre chef kan radion stängas. Fungerar inte trådsambandet ska radiostationen vara påslagen och signaltrafiken ska avlyssnas på anbefalld kanal.

Radiotystnad omfattar alla radiostationer inklusive mobiltelefon och Rakel (ra 1444/5444). Mobiltelefon och Rakelstationen sänder små ”dataskurar” för att bibehålla kontakten med nätet. Vid radiotystnad ska därför mobiltelefon stängas av och Rakelradions sändarspärr aktiveras.

Radiotystnad får brytas av plutonen som råkat i strid för att rapportera till närmast högre chef om chefen inte kan nås på trådsambandsmedel.

Radiotystnad bryts med lösenord när:
- förband som kommer i strid,
- för att larma förband.

Vid enheter som inte berörs av radiotrafiken gäller fortsatt radiotystnad.

2.6.6 Telehot

Angriparen har goda resurser att genomföra telekrigföring mot vårt samband.

Telehotet kan utgörs av:
- signalspaning (avlyssning och pejling),
- telestörning,
- falsk eller sken signalering,
- fysisk bekämpning.

2.6.7 Signaldisciplin

Vid signalering:
- Tänk efter vad som ska sägas innan sändning påbörjas av meddelande,
- gör meddelandet så kort som möjligt,
- lyssna på eventuell pågående radiotrafik, bryt aldrig radiotrafik som pågår om inte ditt meddelande är viktigare t ex för att varna andra förband och då inleder du detta meddelande med; Bryter, Bryter! Alarmmeddelande!,. fortsätt med meddelandet,

2.7 Beredskap

> Genom en lämpligt avvägd beredskap förbereder chefen kommande verksamhet. Strävan ska vara att spara personalens krafter utan att äventyra handlingsfriheten för att lösa uppgifterna.
>
> Striden förbereds genom rutiner, som syftar till att vinna tid och därmed försteg i förhållande till motståndaren.

Grundberedskap markstrid innebär att förbandet har en grundläggande förmåga att kunna inta och höja övriga beredskapsgrader, exempelvis stridsberedskap.

Kontroller sker utifrån gällande instruktioner, reglementen, handböcker och förbandets Stående Order.

Grundberedskap Markstrid innebär att följande ska kontrolleras:
- utdelade publikationer, orderverk, handlingar, bestämmelser och geografiskt underlag,
- vapen och ammunition,
- observationsutrustning, igenkänningsutrustning och mörkermateriel,
- skyddsutrustning,
- lednings- och sambandsmateriel,
- hälso- och sjukvårdsmateriel,
- fordon och farkoster samt lastförankring,
- mat och dryck,
- övrig tilldelad materiel,
- maskering och signaturanpassning samt
- personal och styrkebesked.

Exakt vilka åtgärder och kontroller som görs och var vapen, ammunition och övrig materiel förvars regleras av respektive chef. Detta kan göras i förbandets Stående Order (SO).

2.7.1 Stabsberedskap

Stabsberedskap nyttjas för att säkerställa både krav på ledning och uthållighet. Beredskapsgrad beslutas normalt av chefen eller vakthavande befäl (VB). Respektive chef ger anvisningar för detaljer avseende bemanning och passning av lednings- och sambandssystem.

Tillämpas i tillämpliga delar på kompaninivå.

Stabsberedskap	Exempel på situation	Innebörd	Exempel på bemanning
1 (Högsta/Röd)	Ny order. Omedelbara åtgärder krävs. Stridsledning Stabsorientering.	Hela staben i tjänst.	Alla sektioner bemannade. Enskilda stabsmedlemmar kan vila enligt respektive sektionschef (motsv). Chef alt stf och SC i tjänst.
2:00 (Normal/Orange)	Normal verksamhet.	Huvuddel av staben i tjänst.	Alla sektioner bemannade. Ungefär en tredjedel av staben vilar enligt respektive sektionschef (motsv). Chef alt stf eller SC i tjänst
3:00 (Låg/Gul)	Låg verksamhet.	Personal för uppföljning sektionsvis i tjänst.	VB vid sektion 2/3/4 jämte assistenter/signalister.
4:00 (Lägsta/Grön)	Rutinverksamhet utan krav på omedelbar ledning	Personal för övergripande uppföljning och larmning i tjänst.	VB och assistent/signalist.

00 innebär att stabsberedskap 1 ska kunna intas 00 minuter efter order.

2.7.2 Stridsberedskap

Personalen är stridsberedd när den är i sina stridsställningar eller vid annan anvisad grupperingsplats, beredd att omedelbart lösa stridsuppgift. Den personal som inte har någon observationsuppgift grupperas i skydd i anslutning till sin eldställning.

Stridsberedskapen ökas på kommando: "Färdiga till strid!".

I brådskandelägen kan signalen **"Larm!"** användas.

Följande stridsberedskapsgrader tillämpas.

Stabsberedskap	Innebörd	Anmärkning
1	Hela förbandet stridsberett.	Passningsalternativ 1 på sambandssystem om inte annat har reglerats.
2:00 min	Halva förbandet med chef eller ställföreträdande chef stridsberett.	Återstoden av förbandet ska vara stridsberett 00 min efter order.
3:00 min	Stridsberedda är härvid (1) chef eller ställföreträdare, (2) de poster och observatörer som behövs för bevakning och ev belysning av stridsfältet, (3) skytt och ev laddare vid understöds- och pansarvärnsvapen i viktiga riktningar..	Återstoden av förbandet ska vara stridsberett 00 min efter order
4:00 min	Personal för bevakning stridsberedd. Övrig personalen ska – om inte chefen bestämmer annat – alltid ha eldhandvapen, hjälm och personlig skyddsutrustning till hands, även om utrustningen får tas av.	Återstoden av förbandet ska vara stridsberett 00 min efter order.

Personal i förläggning som vilar ska vara stridsberedd:

- senast inom 15 min efter erhållen order, intar larmförläggning och får endast ta av stridsutrustning,
- senast inom 30 min efter erhållen order, får ta av stridsutrustning, ytterplagg, och kängor,
- senare än 30 min efter erhållen order får ta av all utrustning.

Chefen kontrollerar fortlöpande beredskapen.

Kompanichefen eller chef för självständigt uppträdande mindre förband anger vid behov hur långt personalen får avlägsna sig från sin förläggning.

2.7.3 Marschberedskap

Följande marschberedskapsgrader tillämpas.

Marschberedskap	Inneböd	Anmärkning
Marschfärdiga	Förbandet är marschfärdigt, vilket innebär att: • den personliga utrustningen är ordnad och packad, • den övriga utrustningen är lastad och ordnad för marsch, • fordonen är körklara och provstarthar skett • maskering ska vara bruten. • all personal är uppsutten(inklusive poster och varnare).	Kommando: **Marschfärdiga!**
00 min (h) marschberedskap	Marschen ska kunna påbörjas senast inom angiven tid efter erhållen order	

När förband ska kunna påbörja marsch senast inom:

- 15 min efter erhållen order, ska all utrustning vara lastad eller ordnad för marsch, fordonen körklara, maskeringsnät eller annan maskering kvar över fordonen, förarna vid sina fordon och övrig personal utom poster befinner sig i anslutning till fordonen.
- 30 min efter erhållen order, ska utrustningen så långt som möjligt vara lastad eller ordnad för marsch, bivack bruten (om den inte ska stå kvar) och personalen enligt anbefalld stridsberedskapsgrad.

2.7.4 Rapportering

Grunder

Rapporter syftar till att ge chefen och sidoförband en god uppfattning om läget och underlag för beslut och order. Vid viktigare rapporter används om möjligt flera sambandsmedel. När beordrad verksamhet har genomförts eller problem uppstår ska rapportering om detta ske till beordrande chef.

Rapportera inte bara om uppgiften utan även vad som upptäcks i övrigt, exempelvis det som avviker från normalbilden.

Skilj på vad som är fakta (vad som iakttagits) och vad som bedömts. På låg nivå anges antal av det som iakttagits – inte bedömningar av exempelvis förbandsstorlek.

Rapportera det Du vet - inte vad Du tror!

Rapportera omedelbart motståndarens:
stridsvagnar,
- artilleri,
- raketartilleri,
- utskjutningsanordningar för kärnladdningar,
- luftlandsättning eller landstigning,
- mineringar och provisoriska laddningar (IED) samt
- lednings- och sambandsfordon (-platser).

Rapportera omedelbart också tecken på att motståndaren förbereder sig för att använda kemiska vapen, exempelvis att motståndaren uppträder i C-skyddsdräkter eller skyddsmask.

Löper våra förband risken att bli överraskade går rapporteringen före all annan verksamhet. Ibland kan överenskomna tecken eller signaler, exempelvis signalskott, användas for rapportering.

Olika rapporter

Innehåll i rapport - 7 S Alltid

Stund	tidpunkt när det hände
Ställe	plats där det hände
Styrka	antal
Slag	typ av motståndare eller objekt
Sysselsättning	motståndarens eller objektets verksamhet
Symbol	märkning, siffror, förbandstecken, färg
Sagesman	vem som har gjort observationen
Vid behov	
Sedan	vad rapportören gör härnäst

Lägesrapport – FORS

Fortlöpande rapportering om pågående verksamhet vid förbandet bör innehålla:

(F) Förbandets position,
(O) Orientering om motståndaren,
(R) Redogörelse för genomförd, pågående och planerad verksamhet,
(S) Slutsatser.

Exempel:

”SJ från AS. Jag har tagit Y-BY. Tre pansarskyttefordon nedkämpade. Fyra pansarskyttefordon omgrupperat till dungen söder om Z-gård. Jag förbereder fortsatt anfall. Anfallsberedd klockan 1400, behöver förvarning 5 minuter innan framåt”.

Rapportering av civil verksamhet

Rapportera utrymningar, flyktingströmmar, trafikkaos och liknande händelser som kan påverka vår och motståndarens verksamhet. Rapportera också om det finns civila kvar i områden där vi ska genomföra operationer.

Muntlig rapport
Muntlig rapport används då meddelandet är enkelt och rapportvägen kort.

Skriftlig rapport
Skriftlig rapport används vid längre meddelanden eller när ett meddelande innehåller flera platsangivelser, klockslag, etc. En rapport kan också bestå av skiss, fältkarta eller flygfoto, med inritade uppgifter om motståndaren och terrängen.

Rapportsammanfattning
Rapportera med en rapportsammanfattning på överenskomna tidpunkter om du fått order om detta. En rapportsammanfattning ska innehålla information om efterfrågad verksamhet under en viss tidsperiod, exempelvis den senaste timmen.

Positiv rapportering
Positiv rapportering innebär att rapporterande enhet också ger förslag på hur verksamheten kan fullföljas eller hur enheten utnyttjar möjligheterna i situationen.

> Exempel:
>
> ”SL från AS – stridskontakt vid 33 V WE 27316 83496 – nedkämpat ett pansarskyttefordon - vi tar ytterligare oförsvarad terräng i riktning mot UPK 22 – slut kom!”.

Underhållsrapport - PEDARS
Vid underhållsrapportering redogörs för aktuellt läge och behov inför kommande verksamhet:
- Personal,
- Ersättning (av mtrl och övrigt),
- Drivmedel (rapport av vad man har i %),
- Ammunition (rapport av vad behovet är),
- Reparationer,
- Stridsvärde.

3 Taktik och stridsteknik

3.1 Allmänt

Taktik är en sammanfattande benämning på de över tiden varierande medel och metoder som används för att i varje situation nå ett bestämt syfte med striden och övrig verksamhet. Taktik genomförs inom ett begränsat område och under begränsad tid för att avgöra en strid eller annan verksamhet till egen fördel.

Taktik tillämpas av alla förband som kan samordna medel och metoder. Taktikens medel är de förband, system och resurser som disponeras. Taktikens metoder omfattar de metoder som används för att uppnå aktuella mål. Metoderna utgörs av krigföringens grundprinciper, taktikens grunder, stridssätt samt stabiliserande metoder.

De fastlagda metoder för eld och rörelse som används för att nå ett bestämt syfte med striden benämns stridsteknik.

Tillämpandet av taktik präglas bland annat av att manövrera förband för att nå fördelar exempelvis i strid, användandet och samordningen av bekämpning samt att bibehålla stridsvärdet. Det är genom att grupper, plutoner och kompanier tar initiativ och når avgöranden på slagfältet som högre taktiska och operativa mål kan uppnås.

Krig och krigföring är komplexa företeelser där varje situation är unik och kräver unika beslut. Det egna förbandet, motståndaren, terrängen, klimatet samt civilläget skapar en dynamisk situation som kräver en ständig anpassning av taktiken till de rådande omständigheterna.

Genom att kombinera främst eld och snabba rörelser presenteras kontinuerliga hot mot motståndaren. En stor fördel med manöverkrigföring är att den rätt tillämpad kan leda till snabba resultat med mindre egna förluster, vilket ger god stridsekonomi. En liten, men skickligt tränad och

ledd styrka, kan genom att nyttja manöverkrigföring vinna över en mångdubbelt större motståndare.

Genomförandet av manöverkrigföring på kompaninivå innefattar exempelvis att:
- påverka motståndaren,
- hantera motståndarens styrkor och svagheter,
- använda eld för att möjliggöra rörelse,
- agera mot en gemensam målbild och tillämpa uppdragstaktik samt
- ta initiativ och hålla ett högt tempo
- rörelse för att kunna avge eld

3.1.1 Taktiska grunder för kompani

Att använda ett kompani taktiskt för att vinna stridssituationer innebär att förhålla sig till taktikens grunder och värdera uppgiften som ska lösas, målet som ska nås och att därefter välja medel och metoder. För att öka möjligheterna till framgång eftersträvas så gynnsamma styrkeförhållanden att lokal överlägsenhet uppnås. De gynnsamma styrkeförhållandena avser inte en generell styrkejämförelse utan det är i den avgörande riktningen eller i det avgörande anfallsmålet som en lokal överlägsenhet måste uppnås. Lokal överlägsenhet grundar sig på medvetna val mellan olika medel och metoder och beslut avseende kraftsamling, överraskning och handlingsfrihet kopplat mot aktuella målsättningar.

Kompanichefen ska kunna välja mellan och samordna kompaniets medel och metoder i en given situation för att uppnå uppsatta mål. Metodvalet består i att välja tillämpning av stridssätten och taktikens grunder eller de stabiliserande metoderna. Kompaniets medel utgörs främst av plutoner med förmåga till eld och rörelse. Andra medel är kompaniets stabs- och trossenheter samt tillförda resurser, till exempel indirekt eld eller fältarbetsförband.

Kraftsamling av förband eller verkan till tid och rum leder till att **lokal överlägsenhet** kan skapas. Det innebär att resurser samlas eller inriktas för ett bestämt syfte med striden och all verksamhet som genomförs ska

understödja kraftsamlingen, vilket ofta kräver samordning. Om vi ska nå ett avgörande omfattar kraftsamlingen oftast eld. Kraftsamling medför att risker måste tas i andra riktningar då denna genomförs.

Överraskning är ofta en förutsättning för att nå framgång och bidrar till att lokal överlägsenhet kan nås, men kräver goda underrättelser och god lägesuppfattning. Alla möjligheter att överraska motståndaren och att själv undvika att bli överraskad måste övervägas. Överraskning kan uppnås genom ett högt tempo och oväntat uppträdande i tid och rum samt genom vilseledning.

Handlingsfrihet krävs för att kunna kraftsamla, ta initiativ och utnyttja eller fullfölja en inledande framgång och för att kunna möta oförutsedda händelseutvecklingar. Handlingsfrihet krävs vidare för att en chef ska kunna kraftsamla, ta initiativ och utnyttja eller fullfölja en inledande framgång.

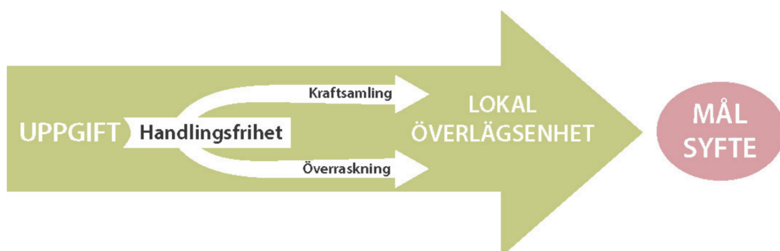

Bild 3.2 Stridens grunder. Illustratio: Grafisk produktion.

3.1.3 Stridens grunder för kompani

Grunden för kompaniets strid är eld och rörelse.

Elden utgörs av direkt eld, indirekt eld och minor. Förmågan till ett effektivt utnyttjande av elden är avgörande för framgång i strid.

Rörelsen utgörs av de taktiska och stridstekniska förflyttningarna för att få den egna elden på rätt plats i rätt tid eller för att undgå motståndarens eld.

Ledning, skydd, underrättelser och stridsvärde är stödjande funktioner. Dessa är i olika sammanhang av varierande betydelse för, men påverkar alltid, förmågan att kunna nyttja eld och rörelse. De stödjande funktionerna måste värderas av kompaniets chefer med det yttersta syftet att åstadkomma verkan på motståndaren. Verkan kan vara fysisk eller psykisk och leder till att vi kommer innanför motståndarens beslutscykel och till slut får denne att ge upp.

Ledning sker genom uppdragstaktik, men tillämpningen varierar från uppdragsstyrning till kommandostyrning. Vilken metod som är rätt i vilken situation måste chefen värdera.

Skydd utgör en förutsättning för att i rätt tid och på rätt plats kunna utveckla elden och rörelsen. Skydd möjliggör även bevarandet av stridsvärdet. Skydd kan vara rörelse, tempo, betäckt terräng, grävda värn, bebyggelse med mera och hur dessa värderas och nyttjas varierar över tid.

Utan underrättelser om motståndaren, sidoförband, civilläge, väder och sikt med mera finns en uppenbar risk att vi kontinuerligt hamnar på fel plats i fel tid med vår eld och rörelse.

Stridsvärdet är kompaniets förmåga att lösa förelagda uppgifter över tid. Således måste chefer ständigt värdera det egna och motståndarens stridsvärde. Stridsvärde uttrycks enkelt som högt eller lågt. Stridsvärde är förbandets utbildningsnivå, erfarenhet, anda, viloläge, ammunitions- och drivmedelsläge dvs hur förbandet ”mår” fysiskt och psykiskt. Stridsvärde är även den organisation och utrustning som förbandet har, samt hur detta utnyttjas taktiskt och stridstekniskt.

Kompanichefens främsta uppgift i striden är att samordna eld och rörelse i tid och rum.

Med eld kan vi:
- tillfoga motståndaren avgörande förluster,
- möjliggöra egen rörelse,
- tvinga eller hindra motståndaren att röra sig,
- hindra motståndaren att verka,
- förändra terräng- och siktförhållanden,
- påverka motståndaren på djupet samt
- överraska motståndaren.

Rörelsen är förflyttningen på stridsfältet. Tempot i rörelsen är avgörande för stridens utgång.

Med rörelse kan vi:
- skapa förutsättningar för att avge eld i rätt tid mot rätt mål,
- undgå eller dra oss ur motståndarens eld,
- utnyttja luckor och föra in striden på djupet av motståndarens gruppering,
- ta och behålla initiativet,
- ta för oss viktig terräng,
- utmanövrera motståndaren samt
- överraska motståndaren.

Genom att föra in striden på djupet av fiendens gruppering kan ett tillfälle utnyttjas, exempelvis för att besätta ett oförsvarat men viktigt terrängparti, och tvinga motståndaren till motåtgärder, att parera. Dessa motåtgärder bör vi kunna förutse och utnyttja till vår fördel.

3.2 Marsch

Marsch syftar till att förflytta förband till sin marschmål **på rätt tid med ett minimum av friktioner.**

Liksom alla annan verksamhet ställs höga krav på planering, genomförande och koordinering av marsch och den underlättas om förbandet har tränat på genomförandet.

Kompaniet kan marschera på en eller flera vägar. Styrande av valet är hotbilden och/ eller vilka möjligheter som finns i form av vägar, stråk och stigar.

Ska kompaniet genomföra en längre marsch måste noggrann planering ske avseende tex :

- Lämpliga rastplatser
- Tankningsmöjligheter
- Reparationsmöjligheter
- Väghänvisningar
- Alternativa framryckningsvägar
- Återsamlingsplatser
- Lämpliga platser för utspisning
- Samband
- Sjukvårdshänvisning
- Lydnadsförhållande
- RU

Samverkan sker mellan avlämnande förband och mottagande avseende hänvisningar och möjligheter till stöd längs marschväg, samt förväntat stridsvärde på kompaniet då det anländer.

För att skapa egen handlingsfrihet bör kompanichefen planera in ett antal återsamlingsplatser för att snabbt kunna styra förbandet om marschens inriktning förändras. Val av marschväg eller marschvägar övervägs med hänsyn till den normala trafikbilden i området. Anhållan om stöd med trafikreglering och behov av att enkelrikta vägar för militär trafik genom tex tätort ställs till högre chef.

Raster inplaneras under marschen i syfte att höja stridsvärdet på personal och materiel. Normalt inplaneras inom marschens två första timmar en rast för att genomföra åtgärder under körning/framryckning på fordon. Vid extrema väderförhållanden, såsom extrem hetta, kyla eller dimma måste tätare raster läggas in för att bibehålla förbandets stridsvärde. Evakuering av skadad personal och trasig materiel ska ingå i planeringen

Kompaniet hålls om möjligt samlat. Avstånd mellan plutoner, troppar, grupper och fordon är i regel minst 100 meter. Vid stor risk för flyganfall bör avstånden ökas till 200 meter.

Vid kompani kan förtrupp/pluton avdelas om så erfordras mht hotbilden. Denna framrycker ca 500-1000 meter framför kompaniet.

Förtruppens uppgift är att:
- skydda huvudstyrkan mot överraskande anfall,
- bryta svagt motstånd,
- fastställa lämpliga kringgångsvägar och ordna vägvisning kring förbindelseavbrott, mineringar och andra hinder och
- försvåra motståndarens spaning.

Tidsmellanrummet mellan förtrupp och huvudstyrka bör inte överstiga 15 minuter. Förtrupp ges uppgift att ta mål efter hand längs marschvägen. Uppgiften löses normalt under radiotystnad.

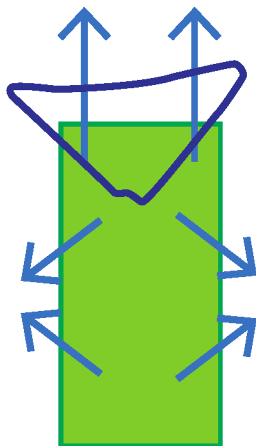
Flankskydds uppgift är att skydda huvudstyrkan mot överraskande anfall i flanken och försvåra motståndarens spaning. Eftertrupps uppgift är att skydda huvudstyrkan mot överraskande anfall bakifrån och försvåra motståndarens spaning.

Marschens igångsättande styrs normalt av en tid då plutoner ska passera en kolonnbildningspunkt, (KP), i syfte att marschgruppera kompaniet på avsedd ordning och avstånd mellan underavdelningarna. Igångsättandet av en marsch är ofta förenligt med en mängd oförutsedda friktioner varpå uppdragstaktiken kommer att kräva ledning genom kommandostyrning.

Om möjligt ska igångsättandet av marschen samordnas så att respektive pluton tilldelas en egen framryckningsväg till KP. Vid KP bör chef eller stf kompch vara på plats för att marschens igångsättning är avgörande för fortsättningen.

Pluton är oftast fordonshet och framrycker med ca 50 -100 meter mellan respektive fordon. Kompaniet har oftast ca 500 meter mellan fordonsenheter beroende på hotbild.

I varje fordon finns en fördelning på observationsansvar, nedan ett exempel:

Bilden:
Tgb 20 med takskytt

PB 8 på motsvarande
sätt utom takskytt.

Bv 206 framvagn
på motsvarande
sätt som bilden

Bild 3.1 Exempel på observationsriktningar i ett fordon, HvSS.

Grunden för all observation är att 360 graders observation vid enhet eftersträvas, och att observationsområde är tillika eldområde.

Föraren fokuserar främst på framförandet av fordonet enligt den order som erhållits men observerar även mot det absoluta närområdet och IED hotet. Föraren har viss observation till vänster. Föraren söker kontinuerligt efter möjliga skyddsställningar för fordonet samt platser där det går att vända fordonet.

Chefen ansvarar för att planera och leda framryckningen, beredd anpassa framryckning till order för marsch som ges efterhand. Observerar i framryckningsriktningen samt till höger och i tillämplig grad bakåt med hjälp av speglar.

För att underlätta kompaniets marsch är det särskilt viktigt att ordern stöds av kartor, oleat, skisser eller annat underlag som grafiskt presenterar vad som ska genomföras och hur detta ska göras.

Vid hot om pejling, avlyssning eller störning beordras radiotystnad för att försvåra mot-ståndarens inhämtning och bekämpning av våra förband. Marsch genomförs i regel under radiotystnad.

Sambandsplatser, motorcykel eller andra snabba, lättrörliga fordon och/eller flyggruppen kan användas för att understödja ledning och samordning av marschen. Anmälan vid sambandplats görs av chefer för högre förband och bataljon samt chefer för självständigt uppträdande förband. Marsch kan vid frånvaro av hot om pejling, avlyssning eller störning ledas med befintliga sambands- och ledningsstödssystem för att upprätthålla samband och möjliggöra ledning.

Vid oplanerade stopp i marschen bibehålls luckor och avstånd. Fördröjningar rapporteras snarast och förbandet är berett att utan tidsförlust fortsätta.

Endast i undantagsfall ska ett förband passera ett annat under marschens genomförande. Motstånd kringgås om möjligt. Måste marschen läggas om bör detta ske utan att den avbryts. Vägvisning ordnas för bakomvarande förband. Kan motståndet inte kringgås avbryter chefen för tätförbandet marschen, avdelar skydd och sänder ut spaning samt avger rapport. Marscherande förband om råkar i strid avdelar snabbt en mindre del som binder motståndaren. Bakomvarande förband orienteras och rapport avges till högre chef. Förbandets huvuddel fortsätter marschen, om så behövs efter en marschomläggning. Vid uppehåll under marsch ska förbanden lämna vägen och grupperas flygskyddat. Förband som avbryter marsch ska orientera bakomvarande förband i god tid så att avstånden mellan förbanden bibehålls.

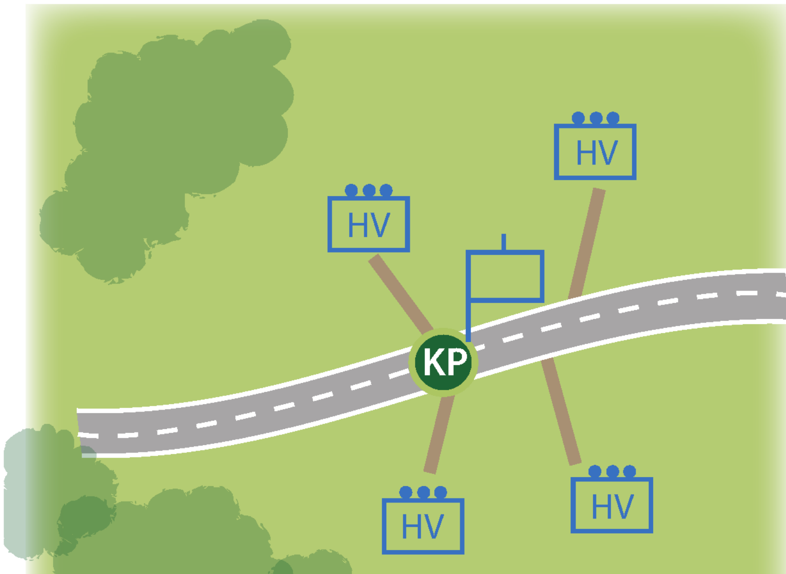

Bild 3.2 Kompaniets igångsättning av marsch via kolonnbildningspunkt (KP).
Illustration: Anna-Karin Wetzig, Grafisk produktion, FSV/FMV

Order ges enligt exempel på marschorder se bilaga.

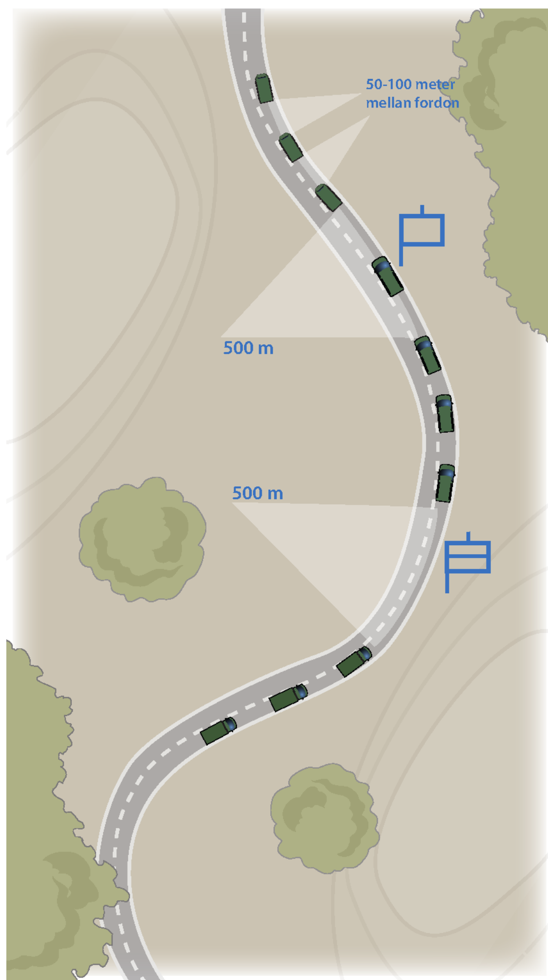

Bild 3.3 Kompani fordonsmarsch med exempel på avstånd o tider.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, Grafisk produktion, FSV/FMV

Åtgärder fordonsavlämningsplats (FAP).

FAP väljs på plats så nära objektet som möjligt kopplat till hotbild och tidsfaktorn dvs stor eller liten risk för sammanstöt samt hur bråttom det är.

När kompaniet har en gemensam fordonsavlämningsplats tar förpluton

FAP och är beredd att på kompanichefs order omedelbart fortsätta framåt mot målet/ objektet. Tätt efter förplutonen anländer kompanichef med chefsomgång. Där bör kvartermästare och utsett parkbefäl ” samt ½ sjv-grupp och plutonchefer för bakre plutoner ingå för att snabbt:

- möta eventuell grupp som spanat mot målet och ta emot deras rapport,
- upprätta samlingsplats för skadade,
- rekognosera och märka övriga plutoners FAP
- ge kompletterande order till plutonchefer.

Kompaniet gör tjänst till fots/skidor bärning, maskerar fordon och inreder ett par fordon enligt order för sjuktransport. Underavdelningar anmäler efterhand ”klar att utgå” till kompanichef.

Fordonsförare kan kvarlämnas för att skydda fordon och för att snabbt kunna få fram fordonen och därmed underhållet till respektive pluton respektive kunna utgöra sjuktransport.

Vid bandvagnsplutoner följer ofta en eller flera bandvagnar med i framryckningen på buller avstånd bakom sin pluton.

Senast på FAP bör kompanichefen samordna eventuell indirekt eld med eldledningsgruppchefen.

Eldledningsgruppchefen delger vilka möjligheter kompanichefen har med det eldtillstånd han fått eller kan få av bekämpningschefen vid bataljonsstaben.

Kompanichefen förklarar utifrån detta sin stridsplan och anger var han vill ha den indirekta eld i olika skeden i vilket syfte. Eldledningsgruppchefen förbereder detta genom att registrerar mål och inriktar eventuellt mot ett eller två av målen. Detta bör gå tämligen snabbt, därefter ges klartecken till kompanichefen.

”till parkbefäl utses lämpligast tex uhbefäl kompstab alt C packgrupp alt stf Plutchef på förplutonen ”

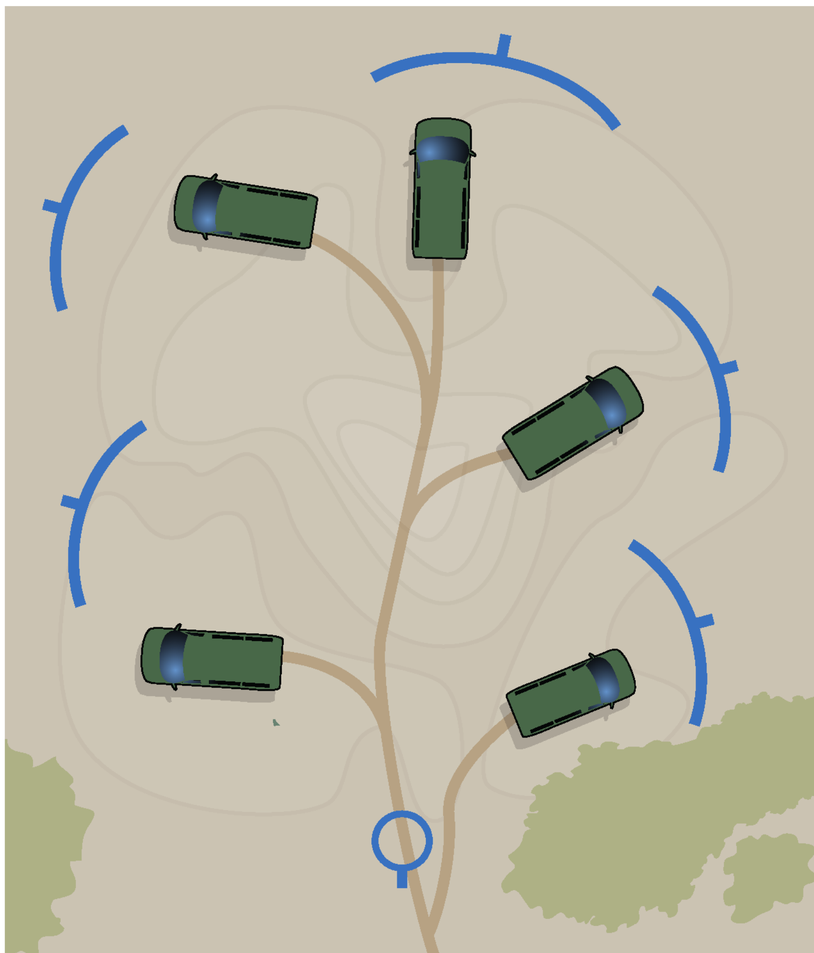

Bild 3.4 Exempel på pluton (PB8) FAP. Illustration: Anna-Karin Wetzig, Grafisk produktion, FSV/FMV

PB8 pluton på FAP. Tätgruppen har kört in rakt fram och därefter har lednings PB8 och de andra gruppfordonen kommit efter och grupperat vänster höger vänster höger och tagit stridsställningar i anslutning till sina

fordon. Avstånden mellan fordon bör vara minst 30 meter. Ur det sist anlända fordonet/gruppen har dessutom en stopp post/hänvisningspost avdelats. Modellen tillämpas på övriga plutoner med respektive fordonstyp.

Chefen har gett order om tjänst till fots och ett utrustningsalternativ som nu respektive grupp verkställer, med post kvar i respektive stridsställning. Här bör chefen också fastställa fortsatt framrycknings riktning för fordon så att de kan vid behov kan vändas. Fordonen bör maskeras och förarna ska ha order om de ska framrycka med sin grupp eller kvarstanna på platsen beredda framrycka enligt senare order.

Order om att iordningställa ett eller flera fordon för sjuktransport ska också ges.

Stf Plutonchef leder om plutonen ej är förpluton utan har framryckt i kompaniets huvudstyrka. Denne anmäler sedan till sin Plutonchef ”klar att utgå”.

Verksamheten på FAP bör inte ta mer än 10 minuter vid barmarksförhållanden. För att erhålla tempo i rörelsen nyttjar chef möjligheten att ge order efterhand.

3.3 Framryckning till fots-stridsgrupperingsformer

När kompaniet ska framrycka och tex ta objektet stridsgrupperas kompaniet.

Vid framryckning till fots reglerar kompch tjänst till fots+ bär alternativ på kompaniet.

Val av grupperingsform styrs av:
- Uppgiften,
- hur fort kompaniet måste framrycka,

- vilken eldberedskap kompaniet ska ha beroende på risken för sammanstöt med motståndaren,
- terrängens utseende,
- risken för minor och IED.

Kompaniet framrycker som regel på:
- Led, när ingen eller mycket liten risk för sammanstöt finns, samt när plutonen framrycker bakom annan pluton,
- stridskolonn, när det finns risk för sammanstöt,
- stridstriangel, när det finns stor risk för sammanstöt,
- stridskvadrat, när det finns risk för sammanstöt, främst i bebyggelse.

Kompanichefen anger stridsgrupperingsform, riktpluton och framryckningsväg eller riktning samt mål för respektive pluton, främst genom att ge order med stöd av utgångspunkter i terrängen (UPT), eller på kartan (UPK).

Kommando: ”1.kompaniet – vid STORA GRANEN – kompass 1400 – stridskolonn (stridstriangel) (stridslinje) – (0 meters lucka) – (halv bredd, halvt djup) – (x.pluton riktgrupp) – på stället! (framåt!).

Inom kompani används ofta begreppet kolonnbildningspunkt (KP) även i detta sammanhang och kompanichefen anger framryckningsordning och avstånd i meter eller tid mellan plutoner. Plutonerna faller sedan in i ledet efterhand.

Inom respektive pluton kan plutonens grupperingsform skilja åt. Tätplutonen väljer förmodligen mht tidigare faktorer att framrycka på en grupperingsform med mer eldberedskap än den bakre plutonen. En pluton grupperas på stridslinje, stridstriangel, stridskolonn eller stridskvadrat. Kompanichefen kan beordra plutonens grupperingsform, men överlåter i regel detta till plutonchefen. Chefer för bakre plutoner framrycker som regel hos kompch.

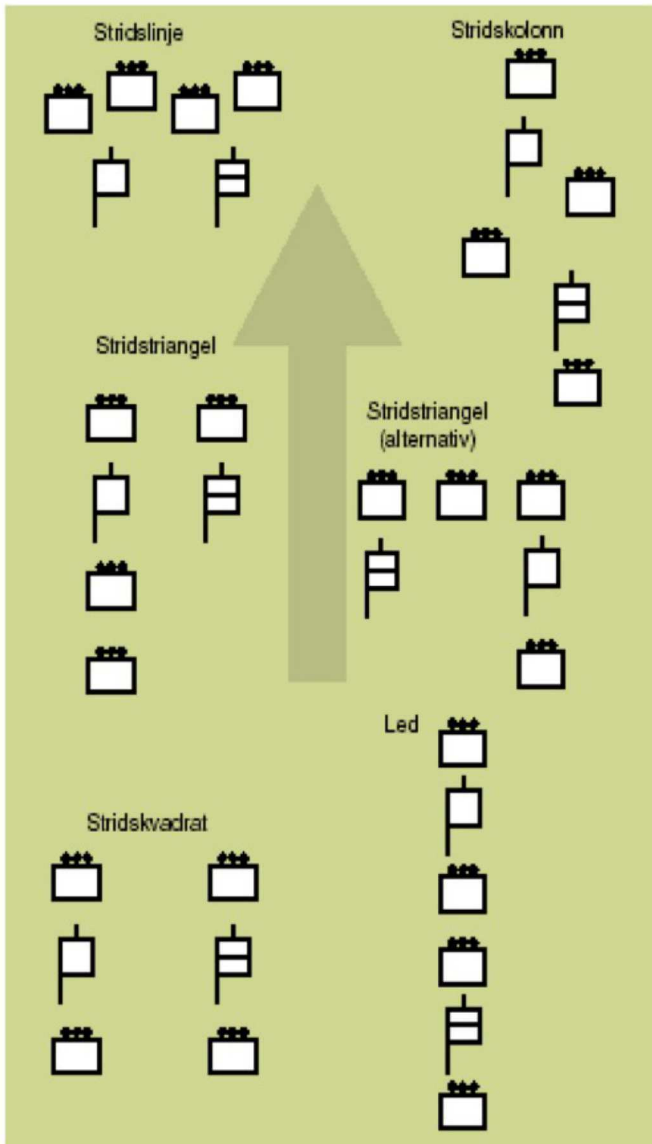

Bild 3.1 Kompaniets stridsgrupperingsformer. Försvarsmakten

3.4 Åtgärder sammanstöt

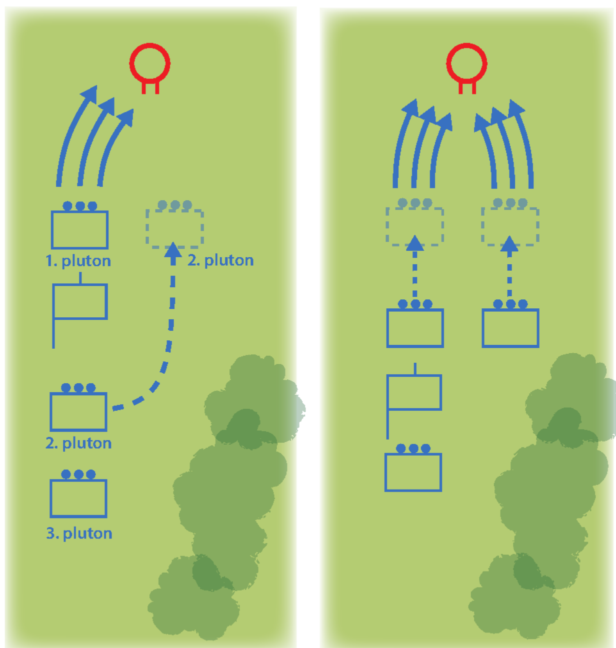

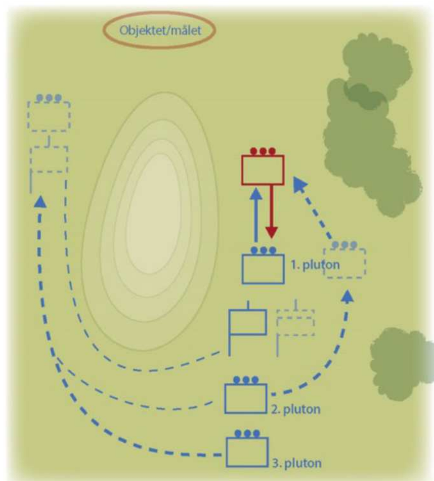
Bild 3.1 Sammanstöt front-kompch väljer strid.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, Grafisk produktion, FSV/FMV

OBO
Orientering: 1.Plut stridskontakt front.

Beslut”: Inledningsvis tar en pluton stridsställning till höger om 1.Plut för att därefter med understöd av 1.Plut nedkämpa motståndaren. Slutligen återgår förbandet till marschordning enligt tidigare.

Order: 2.Plut. Stridsställning till höger om 1.Plut. Skjutgräns V – döda tallen. Anmäl eldberedd, nedkämpa på min order! Beredd ta anfallsmålet växelvis med 1.Plut.

”) beslut vid väl samtränad enhet: ” stridskontakt front-vi slår! Order….”

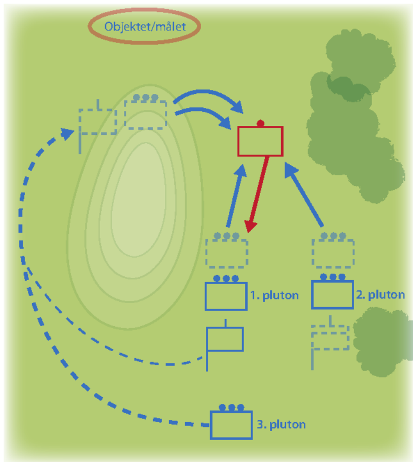
OBO:
Orientering:
1.Plut stridskontakt front.

Beslut:
Inledningsvis tar en pluton stridsställning till höger om 1.Plut och understödjer kompaniets kringgång vänster lett av en pluton. Därefter lösgör sig kompaniet och faller på i kön bakom ny tätpluton. Slutligen återgår kompaniet till tidigare marschordning och fortsätter framåt.

Order:
2.Plut. Stridsställning till höger om 1.Plut. Skjutgräns V – döda tallen. Understödj 3.Plut kringång vänster. 3.Plut ny tätpluton. Kringång vänster. Ta djup till bortom höjden. 1.Plut, 2.Plut beredd växelvis urdragning för att därefter falla in bakom 3.Plut
Jag leder från 3.plut, 02 finns hos 2.Plut.

”) beslut vid väl samtränad enhet:
”Kringgång vänster – order:”

Bild 3.2 Sammanstöt – kringgång vänster –starkt motstånd, kompch väljer att ej ta strid mer än för att frigöra den påskjutna plutonen, i syfte att nå objektet. Illustration: Anna-Karin Wetzig, Grafisk produktion, FSV/FMV

OBO
Orientering:
1.Plut stridskontakt front.

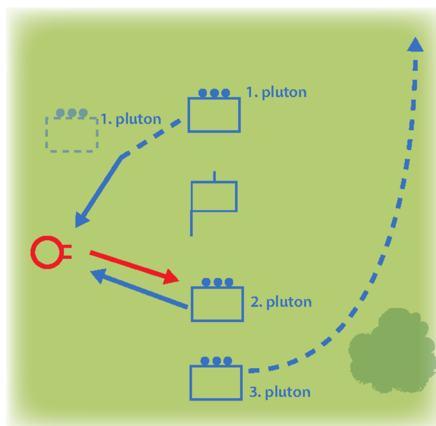
Beslut*:
Inledningsvis tar en pluton stridsställning till höger om 1.Plut i syfte att understödja omfattning vänster. Därefter understödjer två plutoner omfattande plutons tagande. Slutligen återgår två plutoner till marschgruppering och kompaniet fortsätter framåt.

Order:
2.Plut. Stridsställning till höger om 1.Plut. Skjutgräns V – döda tallen. Understödj 3.Plut omfattning vänster. 1.Plut, 2.Plut beredd understödja 3 pluton tagande.
3.Plut omfattning vänster, nedkämpa motståndaren

Jag leder från 3.plut, 02 finns hos 2.Plut.

*)Beslut vid väl samtränad enhet:
sammanstöt kl 12
omfattning vänster.
Order….

Bild 3.3 Exempel på enkel omfattning med en pluton, kompchefen väljer att slå den svaga motståndaren. Illustration: Anna-Karin Wetzig, Grafisk produktion, FSV/FMV

OBO;
Orientering: 2.Plut stridskontakt vänster.

Beslut*:
Inledningsvis besvaras elden ur innehavd gruppering. Därefter tar en pluton understödsställning norr om motståndaren och nedkämpar denne. Påskjuten pluton lösgör En pluton gör kringgång höger och fortsätter mot marschmålet. Slutligen faller två plutoner in bakom ny tätpluton och fortsätter mot marschmålet.

Order:
1. Plut. Stridställning vänster.tar sst – nedkämpa motståndaren i syfte att 2.plut kan lösgöra. Ny köpluton då andra lösgjort.
Beredd ny köpluton bakom 2.Plut.
2.Plut Stridsställning vänster skjutgräns högerdöda tallen – lösgör fall in bakom ny tätpluton.
3.Plut. Kringgång höger, ny tätpluton.
Beredd fortsätta mot marschmålet.
Jag leder från 3.plut, 02 finns hos 2.Plut.

*)Beslut vid väl samtränad enhet:
sammanstöt sida kl 9
Kringgång höger.
Order… .

Bild 3.4 *Exempel på sammanstöt sida med kringgång - i syfte att lösgöra eget förband och fortsätta mot objektet. Illustration: Anna-Karin Wetzig, Grafisk produktion, FSV/FMV.*

3.5 Metoder för eld och rörelse

Växelvis och ansatsvis framryckning

Växelvis och ansatsvis framryckning kräver en hög grad av samordning inom kompani.

Hvkompani framrycker växelvis under tex tagande av terräng/objekt genom en eller flera plutoner har understödsuppgift samtidigt som en till flera plutoner står för rörelsen framåt.

Gå-på-marsch

Gå-på-marsch är en metod med vilken kompanichefen lämnar över samordningen av eld och rörelse till lägre nivå. Den används för att fullfölja ett tagande av tex objekt när chefen inte längre på ett effektivt sätt kan samordna eld och rörelse. Plutonerna strider enskilt, utan inbör-des samordning av kompanichefen, för att ta sista delen av målet.

3.6 Strid från stridsställning

En stridsställning för kompani omfattar plutonernas ordinarie, växel- och alternativa stridsställningar.

En pluton, grupperad i stridsställning, strider i regel inte på en bredd överstigande 500 m. Inom ramen för kompaniets stridsställning kan luckor mellan plutonerna förekomma och det är sällan som fler än två plutoner kan verka mot samma eldområde. Plutonernas eldområden ska däremot i regel alltid minst vara ett sammanhängande system i sida. Om terrängen och uppgiften så kräver/medger ska systemet av eldområden även ha djup.

Kompaniets stridsställning väljs om möjligt på en sådan plats, att motståndaren inte kan framrycka stridsgrupperat på stor bredd. Naturliga hinder, till exempel branta höjder, kanaliserande terräng eller vattendrag, nyttjas.

Ordinarie stridsställning och växelstridsställning väljs på platser varifrån samma elduppgift kan lösas. Växelstridsställningen bör vara undandragen eld som riktas mot den ordinarie stridsställningen. Omgruppering mellan

ställningarna sker på plutonchefens order. Plutonchefen rapporterar till kompanichefen.

Alternativ stridsställning utses inom kompaniets stridsställning för elduppgift som inte kan lösas från ordinarie stridsställning eller växelstridsställning.

Omgruppering till alternativ stridsställning sker på kompanichefens order.

3.7 Områdes ansvar

Kompaniet tilldelas i regel ett genom gränser angivet område vid lösandet av stridsuppgifter.

Anbefallda gränser får överskridas med trupp, transporter, eld m m endast om angränsande förbands verksamhet inte försvåras. Samråd sker med chefen för detta förband.

En kompanichef som tilldelats ett område ansvarar för eget och underställda förbands verksamhet inom området samt för skyddet av detta.

De förband, som grupperas inom ett kompanis område utan att underställas, lyder i fråga om val av och försvar av grupperingsplatser, bevakning och förflyttningar under Kompanichefen. Han tilldelar ett sådant förband bevakningsuppgifter och samordnar sambandet.

Motsvarande bestämmelser gäller, då kompaniet grupperas inom ett annat förbands område utan att underställas.

Kompaniet ska vara berett att försvara sitt eget område mot lufttrupp, även om det har annan huvuduppgift.

3.8 Hundtjänst

Hunden är en för hemvärnskompaniet mycket viktig sensor.

3.8.1 Uppgifter och ansvar

Kompanichef är ansvarig för hundtjänsten inom kompaniet och delegerar lämpligen uppgiften till hundbefälet i kompanistaben.

Hundbefälets uppgift är därmed att leda hundtjänsten inom kompaniet samt ingå i ledningslag i kompanistab.

Kompanichefen ska tillse att punkten hundtjänst regleras i stående order genom hundbefälets försorg.

Hundbefälet bör, i syfta att förstå metodiken och därmed kunna medverka i planeringsarbete i kompanistaben, ha utbildning i modern stabsarbetsmetodik. (PUT och fempunktsorder)

3.8.2 Ledning av hundtjänsten

Stridstekniskt leds hundtjänsten normalt på plutonsnivå.

Dock kan det beroende på uppgift finnas situationer där kompanichefen beslutar att omfördela hundekipage inom kompaniet. Därvid ska kompanistaben analysera och i beslut i stort, målbild, genomförandeide' samt indelning, gruppering och uppgifter reglera fördelning av hundekipage inom kompaniet

Hundbefälet leder hundtjänsten inom kompaniet genom att planera kompaniets hundtjänst samt att stödja plutoncheferna i frågor som rör hundtjänsten, bl. a leda och ansvara för:

Under insats:

- Att lägestablå hundar förs i kompanistaben

- Genomförande av statuskontroll Genomförandet av kontroll att Försvarsmaktens tjänstehundinstruktion följs i samband med transport förläggning och eldgivning
- Att följa upp, värdera, rapportera och dokumentera hundekipagens stridsvärde
- Vid behov föreslå omfördelning av hundekipage inom kompaniet.

Medverkar vid:
- Kompaniets planering av stridsuppgifter
- Stabsarbete främst avseende hundekipagens nyttjande inom kompaniet

3.8.3 Samordning av hundrutiner inom kompaniet
I stridssituationer uppstår ofta behov av snabb och effektiv samordning mellan plutoner och kompanier. Som exempel kan nämnas ett ingående spår mot objektet som förföljs och spåret går in i annan plutons område. Rutiner för samordning inom kompaniet regleras lämpligen i stående kompaniorder varvid bl. a följande bör regleras:
- Skjutgränser
- Inpassering i annan plutons område
- Inpassering i annat kompanis område
- Rutin för att ange stoppunkt för att undvika vådabekämpning

3.8.4 Uppföljning av hundtjänsten och underhållstjänst
Statusrapportering av hundarna vid plutonen sker i samband med PEDARS

Hundförare skall vid inryckning medföra foder till egen hund för fyra dygn.

Hundbefälet på kompaniet planerar i samverkan med kompanikvartermästaren ersättning av förnödenheter för hundarna.

Vid inköp av foder gäller ett fabrikat enligt hundbefälets bestämmande.

Bilaga 1

Åtgärdstabell för kompani vid Hemvärns-beredskap/Hemvärnslarm

Åtgärder vid hemvärnsberedskap och hemvärnslarm

Hemvärnslarm

(Åtgärderna vidtas av *chefer med stabsmedlemmar* om inte annat anges!)

Hemvärnsberedskap

Gemensamma åtgärder

Motring och kontrollera mottagen orders giltighet samt ge order om hvberedskap/ hvlarm till alla DUC och egen stabs- personal *(batch)*. Order om hvberedskap/ hvlarm till egen hvpersenl förbandslista/ larmlista *(förbandschefer)*

Uppföljning av personaltablå efter hand som personalen inställer sig (tjänstgör)

Orientering om hvberedskap/hvlarm till

- kommunstyrelse
- räddningschef
- polischef
- vägtrafikombud
- driftvärnschefer
- frivilligorganisationer m fl

Kontroll av

- larmplan
- mobplan
- utrustningshandlingar

så att dessa är klara för användning. Ständig passning på tfn vid stabsplats alt respchefs bostad/arbete

Order enl förberedd plan för hämtning av am och övrig mtrl. Ständig passning på tfn, rasamband enl passningsalt vid stabsplats.

Avlyssning av LuLIS/L

Passning på radio/TV:s nyhetsutsändningar. Obs- och rapporteringstjänsten kontrolleras

Kontroll av fordon m m.

Am (regl utr) för eldhandvapen tilldelas den enskilde (om det inte skett tidigare).

Övrig am och sprängmedel förbereds för av-hämtning. Åtgärder för snabb utlämning av övrig enskild och gemensam utrustning (sjv-, sbmtrl m m)

Regl utr fördelas.

Hvförbanden löser uppgift enligt plan

Fortlöpande kontroll av att personal följer bestämmelser avseende hvberedskap/hvlarm

Kontroll att hvlarm kan intas utan tidsförlust och att uppgifterna är väl kända

Fortlöpande tjänstegrensvisa åtgärder

- ammunitionstjänst
- sjukvårdstjänst
- förplägnadstjänst.

Förläggning förbereds.
Anmäl och rapportera vidtagna åtgärder till högre chef *(chefer)*.
Samverka med övriga militära förband inom eget område samt med angränsande hvförband

Samla hvförbandet för

- orientering
- kontroll av organisation
- utdelning av materiel
- kontroll av uppgiften

Bedriv kompletterande utbildning och övning

Öva alarmering för hvlarm (samling, gruppering, spec uppgifter m m)

Bedriv stabs- och expeditionstjänst i erforderlig omfattning *(stabspers)*

Anmäl och rapportera vidtagna åtgärder till högre chef *(chefer)*

Åtgärder som skall genomföras	**Tillkommer bebyggelse**	**Tillkommer vinter**	**Tillkommer mörker**
Vapen Vapenkontroll på samtliga vapensystem	-	Överflödigt vapenfett/ vapenoljor torkas bort Ordna mynningsskydd Temeraturkorrigera riktinstrumentet	Kontroll av laser Kontroll av vapenlampa
Ammunition Fyll upp magasin, kassetter, tuber. Utjämna ammunition Bryt plomberingar	Extra handgranater Bräschladdningar Rörladdningar Tändsystem	-	Fördela lysammunition
Fordon Åtgärder före körning, terrängkörning	-	Terrängkedjor	Signaturanpassa ljus- och ljudkällor
Sambandsutrustning Förbindelseprov Kanaldata Laddade batterier	-	Skydda handmikrofonen Fler ackar/mer batterier	Signaturanpassa ljuskällor
Sjukvårdsutrustning Sjukvårdsväska Första förband Bårmatta Patienttäcke	-	Pulka Morfininjektioner och läkemedel förvaras varmt	-
Personlig utrustning anpassas till kommande verksamhet Fyll på vattenflaskor och termos	Ficklampa eller vapenlampa	-	Ficklampa Tejpa blänkade eller skralande föremål
Övriga åtgärder personligt: Maskering ansikte, händer Töm blåsa och tarm Kartor och anteckningar med underrättelse-värde lämnas	-	Maskera med vitt Varm dryck	Mörkertillvänjning av ögonen Mörker märkning ex. vitt tejpat kryss på ryggen
Skyddsutrustning Kontroll Skyddsmask MT	Handskar Skyddsglasögon Brandsläckningsutr Knäskydd Brandsläcknings-utrustnstning	Solglasögon Sot under ögon Ansiktsskydd	-

Åtgärder som skall genomföras	Tillkommer bebyggelse	Tillkommer vinter	Tillkommer mörker
Övrig utrustning	Rep, stegar Yxa, spett, brytverktyg Markeringsmaterial: snitsel lysstavar sprayfärg	Skidor Pulka Snöskor	Lysstavar Kontroll bildförstärkare
Kontroll av hundekipage mat och dryck till hund medförs	-	Varm dryck	-

Bilaga 2

Begreppsförklaringar

Begrepp	Förklaring
Alternativ eldställning/ stridsställning	Plats varifrån annan elduppgift ska lösas än från ordinarie eldställning/stridsställning.
Amfibiefordon	Fordon med både vad- och flytförmåga eller förmåga att sväva.
Ammunitionsröjning	Lokalisering, positionering, identifiering, riskbedömning, hanteringssäkerhet, transport, förvaring och förstöring av oexploderad ammunition.
Ammunitionsutjämning	Omfördelning av ammunition inom eller mellan förband (soldater, pjäser, stridsfordon) för att motverka ammunitionsbrist om behovet av ammunition inte kan fyllas på annat sätt.
Anfall	Stridssätt som syftar till att försätta motståndaren ur stridbart skick genom att vi nedkämpar denne, tar dennes förband tillfånga eller tar terräng så att dennes förband innesluts. Anfall kan också syfta till att begränsa motståndarens stridsförmåga eller försvåra dennes verksamhet.
Anropssignal	Beteckning för adressering och dirigering av signalmeddelande. Kan användas för angivande/ identifiering av enhet.
Armera	Upphäva samtliga säkringar till verkansdel, så att ammunition är klar för omedelbar verkan.
Avlösa	Överta annat förbands uppgift, terräng eller gruppering.
Avskärma	Elduppgift som syftar till att begränsa motståndarens möjligheter till insyn i vår verksamhet.
Avsutten strid	Strid som genomförs till fots.

Begrepp	Förklaring
Bekämpa	Stridsuppgift som syftar till att begränsa motståndarens stridsförmåga så långt det är möjligt beroende på de lokala förutsättningarna. Används även vid rapportering i betydelsen – har skjutit på men ej nedkämpat.
Belysa	Elduppgift som syftar till att underlätta strid i mörker.
Beslut i stort (BIS)	Chefers sammanfattande formulering av övergripande mål och avsikt samt särskild inriktning för stridens förande och vissa funktioner. Utgör tillsammans med målbild genomförandeidé.
Betäckt terräng	I huvudsak skogbevuxen och ofta kuperad terräng. Sikten understiger i regel 300 m.
Bevaka	Uppgift som syftar till att observera, rapportera och försvåra viss typ av hot mot visst objekt eller viss verksamhet.
Binda	Stridsuppgift som syftar till att begränsa motståndarens handlingsfrihet i viss terräng.
Bivack	Förläggning i tält, skärmskydd eller liknande.
Blockering	Åtgärder som syftar till att under begränsad tid hindra en angripare att utnyttja järnvägs-, luftfarts-, sjöfarts- eller väganläggning. Omfattar kontrollerbara eller inte kontrollerbara mineringar, svårröjda hinder, demolering eller demontering av väsentliga komponenter, så att kvalificerade resurser erfordras för att anläggningen åter ska kunna utnyttjas.
Bullergräns/-avstånd	Gräns för område inom vilket exempelvis motorbuller bedöms kunna uppfattas från ett särskilt terrängavsnitt eller objekt.
Bärning	Transportsätt som innebär att ett förbands understödsvapen och viss annan materiel bärs av personalen.

Begrepp	Förklaring
CASEVAC (Casualty evacuation) Omhändertagande av skadad	Evakuering av nödställda, sårade, skadade, sjuka samt transport av krigsfångar och avlidna, dvs en transport med liten eller ingen möjlighet till vård inför eller under transporten eftersom transporten saknar medicinsk utrustning och/eller sjukvårdspersonal.
Checkpoint (se även Vägspärr)	Postering som kontrollerar behörighet och tillträde till område eller anläggning.
Chefsomgång	Chef med följepersonal som lämnar stabs- eller främre chefsplats.
C-IED (Counter Improvised Explosive Device)	Uppträdande och åtgärder i miljö där motståndaren använder olika former egentillverkade explosiva laddningar.
Civilmilitär samverkan	Samarbete mellan militära och civila myndigheter, organisationer m.fl.
Direkt eld	Att avge eld med siktlinje mot målet.
Direkt flygunderstöd (CAS, Close Air Support)	Anfall med flygstridskrafter mot markmål i syfte att understödja markstridsförbanden på ett sådant avstånd från egna förband att det kräver detaljerad samordning mellan luftstrid och markstrid under hela genomförandet.
Diversionsförband	Specialutbildade förband för spaning, sabotage och annan störande verksamhet.
Djup	Utrymme i djupled som ett förband tar upp eller förfogar över.
Dubbel omfattning	Se omfattning.
Dygnsportion	Samtliga måltider under ett dygn för en person eller erforderliga livsmedel för dessa måltider.
Eftertrupp	Trupp som vid marsch avdelas för att längs angiven marschväg skydda huvudstyrkan mot överraskande anfall bakifrån och försvåra motståndarens truppspaning.
Eldberedskap	Vid indirekta eldförband: anger hur många skjutande enheter och inom vilken tid ett förband ska kunna avge eld. (kompletteras med från vilken tid och mot vilket område).

Begrepp	Förklaring
Eldenhet	Förband vars eld normalt kraftsamlas till ett mål, en målgrupp eller ett angivet område i syfte att uppnå tillräcklig verkan.
Eldförbud	Förbud att avge eld med angivna vapensystem.
Eldledare	Den som avdelats att leda indirekt eld.
Eldobservation	Observation och rapportering av eldens läge som ges till förband eller chef som kan ge ändringskommando till skjutande förband.
Eldobservatör	Den som avdelats för att utföra eldobservation och att rapportera eldens läge till den som leder elden/skjutningen.
Eldområde	Område (luftrum) inom vilket vapen eller förband ska kunna avge eld.
Eldreglering	Ändringskommando till skjutande förband/skytt.
Eldstöt	Stridsteknisk metod vid lägre förband.
Eldtillstånd	Tillstånd att avge eld.
Elduppgift	Chef för lägre förband ställer elduppgift för att i viss terräng och under viss tid samordna eld med rörelse och skydd. De vanligaste elduppgifterna är nedkämpa, nedhålla, belysa, avskärma och förblinda.
Eldöverfall (Mineldöverfall)	Genom överraskande beskjutning med direkt och/eller indirekt eld (Minor och syftminor, inklusive minor av tillfällig mtrl, som utlöses av personal) i syfte att tillfoga motståndaren förluster.
Ersätta	Att distribuera förnödenheter till ett annat logistikförband eller direkt till förbrukare.
Eskortera	Skydda ett rörligt objekt genom att följa det.
Fast eld	Förbereds i regel med direkt och indirekt eld mot särskilt viktiga mål, främst framför försvarsgrupperade förband. Elden ska kunna utlösas snabbt även utan observation.

Begrepp	Förklaring
Fast spaning	Metod att inhämta information. Genomförs genom att under längre eller kortare tid observera visst geografiskt område från en fast plats (jfr observationsplats).
Flank	Ett förbands vänstra eller högra sida (hänförs till marsch- eller frontriktningen).
Flankerande eld/ skjutriktning	Direkt eld som avges för att träffa ett förbands flank.
Flankskydd	Åtgärder som vidtas för att skydda mot motståndarens flankanfall.
Flygel	Ett förbands yttersta vänstra eller högra underavdelning, vid grupp de yttersta soldaterna (hänförs till marsch- eller frontriktningen).
Fordonsavlämningsplats	Plats där förbands fordon lämnas och förbandet övergår till tjänst till fots.
Fordonschef	Den av ett fordons besättning under vilken åkande personal lyder i transporthänseende. Har fordonschef inte utsetts är föraren tillika fordonschef.
Fordonsenhet	Ett antal fordon som uppträder i anslutning till varandra under gemensam ledning.
Fordonsmina	Mina konstruerad för att oskadliggöra opansrade och lätt pansrade fordon.
Framrycka	En förflyttning av ett stridsgrupperat förband/ fordon på stridsfältet.
Fria kriget	Strid som syftar till att störa och försvåra motståndarens verksamhet på djupet i områden som erövrats av denne och som genomförs när ordinarie ledningsförhållanden och förbandsstruktur har upphört att fungera.
Fältarbeten (Farb)	Förändring av terräng och infrastruktur som syftar till att öka vår egen rörlighet, fördröja eller begränsa motståndarens rörlighet, samt förbättra våra egna förbands eller systems verkan, uthållighet eller överlevnad.

Begrepp	Förklaring
Fältgrav	Grav för död som inte kan föras till hem- eller krigskyrkogård.
Förbandsplats	Förbandsplatsen har huvuduppgifterna daglig sjukvård och preventiv medicin, men förmåga till kvalificerad första hjälp (medicinska åtgärder för att stabilisera patienten inför transport) finns på läkarnivå. Förbandsplatsen är första läkarinstans i det nivåindelade sjukvårdsomhändertagandet (daglig sjukvård). Förbandsplatsen finns på bataljonsnivå (motsvarande) och i vissa fall på fristående kompanier.
Förberedande order	Order som ges för att förbereda viss verksamhet.
Förblinda	Elduppgift som syftar till att begränsa motståndarens möjligheter att rikta eld och förflytta sig.
Fördröja	Stridsuppgift som syftar till att vinna tid och/eller tillfoga förluster under angiven tid eller innan motståndaren har trängt över angiven linje alt syfta till att begränsa motståndarens utbredning.
Fördröjningsstrid	Stridssätt som syftar till att vinna tid för förberedelser och begränsa motståndarens stridsförmåga så att han senare blir gripbar för anfall med andra förband eller begränsa motståndarens utbredning i viss riktning.
Förläggningsplats	Plats där högst kompani ska gå i förläggning (har förlagts).
Förstöra	Göra viss infrastruktur eller vissa resurser obrukbara under lång tid.
Försvar	Stridssätt som syftar till att förhindra motståndaren från att ta eller utnyttja viss terräng eller anläggning.
Försvara	Stridsuppgift som syftar till att förhindra motståndaren att ta och utnyttja angiven terräng eller anläggning.
Genomsök	Söka genom ett angivet område eller objekt. Förbereds så att genomsöket omedelbart kan övergå i rensning eller urdragning.

Begrepp	Förklaring
Gruppera	Ordna förband för att lösa uppgift. Underavdelningar och soldater väljer sina platser med hänsyn till läget.
Gruppering	Förband är ordnat (ordnas) med hänsyn till chefens beslut, terrängen och motståndarens förutsedda verksamhet. Underavdelningar och soldater väljer sina platser med hänsyn till läget. Vid marscherande förband är dock soldaten under förflyttning bunden till sin plats. Breddgruppering (Djupgruppering) innebär att förband är ordnade eller ordnas huvudsakligen vid sidan av (bakom) varandra.
Handlingsfrihet	Möjlighet för chef att välja metod och fritt disponera egna resurser för att lösa tilldelad uppgift.
Hindra	Stridsuppgift som syftar till att förvägra motståndaren att genomföra angiven verksamhet.
Hålla känning/bibehålla stridskontakt	Fortlöpande hålla stridskontakt med motståndaren och rapportera hans läge och verksamhet.
IED (Improvised Explosive Device) (Syft)mina av tillfällig mtrl.	Provisorisk laddning som innehåller förstörande, dödliga, skadliga, pyrotekniska eller brandkemikalier och som är konstruerad i syfte att förstöra, skada, terrorisera eller distrahera.
IEDD (Improvised Explosive Device Disposal)	Röjning av IED.
Infiltration	En anfallsmanöver som används när det är möjligt att dolt tränga in på djupet genom luckor i motståndarens gruppering.
Innästling	Uppgift som innebär dolt inträngande genom luckor i motståndarens gruppering.
Kommando	Kort befallning som används för att utlösa viss verksamhet.
Kraftsamling	Att samla resurser till en begränsad yta, tid eller uppgift i syfte att uppnå lokal överlägsenhet.

Begrepp	Förklaring
Krigsgrav	Gravplats i fält som ordnas t ex då evakuering av stupade och döda inte är möjlig.
Kringgång	En anfallsmanöver som används när strid med grupperad motståndare vill undvikas till förmån för att snabbt ta ett anfallsmål på djupet av motståndarens gruppering. Mindre del av förbandet kan användas för att binda den grupperade motståndaren och därmed begränsa dennes handlingsfrihet att påverka kringgången.
Kvarter	Förläggning i byggnad.
Kö	Sista delen av ett förband som ordnats för marsch (transport).
Larmförläggning	Förläggning med hög beredskap för att strid snabbt ska kunna tas upp eller annan verksamhet börja.
Larmstyrka	Förband eller del av förband med hög beredskap för att strid snabbt ska kunna tas upp eller annan verksamhet börja.
Ledning	Planering, genomförande och uppföljning som fortlöpande erfordras för att man ska nå uppställda mål.
Ledningsplats	Den plats varifrån chefen leder – ledning kan utövas från chefsomgång, främre ledningsplats eller stabsplats.
Logistik	Stöd till strategisk, operativ och taktisk militär verksamhet. Uppnås genom att upprätta och bibehålla efterfrågad tillgänglighet och uthållighet hos förband och enheter.
Lokal överlägsenhet	Överlägsenhet på den för oss avgörande platsen i syfte att fälla ett avgörande.
Lucka	Mellanrum i sidled mellan t ex förband, soldater eller fordon.
Luftlandsättning	Landsättning av personal och materiel med fallskärm eller luftfarkost.
Läge	Förhållanden på vår och motståndarens sida beträffande styrka, indelning, gruppering, basering, verksamhet och tillstånd.
Lägesrapport	Rapport till högre chef om läget vid förbandet.

Begrepp	Förklaring
Lägessammanfattning	Delgivning av ett läge till underställda, samverkande eller sidoordnade chefer.
Lösen	Ord, tecken eller signal som används för kontroll av behörighet.
Marsch	Förflyttning som utförs med förbandets egna resurser.
Marsch- och transportberedskap	Reglerar inom vilken tid förband ska kunna påbörja marsch eller transport.
Marschdjup	Det utrymme i djupled som ett förband tar upp eller förfogar över vid marsch.
Marschunderställa	Orderuttryck som innebär att förband under marsch lyder under chef för annat förband i frågor som rör marschen. Sådan chef disponerar förbandet för uppgifter som måste lösas för att marschmålet ska nås.
MEDEVAC (Medical evacuation) **Medicinsk evakuering**	Transport som är utrustad med adekvat medicinsk utrustning, för uppgiften utbildad och tränad sjukvårdspersonal och därmed erhålls vårdförmåga under transport.
Minera	Placera ut minor.
Minfritt område	Område som inte får mineras eller skenmineras.
Minfält	Avgränsat område inom vilket minor har lagts ut.
Minprotokoll	Protokoll som i officiella akter registrerar all tillgänglig information som kan underlätta lokalisering och röjning av minor, minfält och minerade områden.
Minröja	Lokalisering, positionering, identifiering, riskbedömning, hanteringssäkring, transport, förvaring och förstörning av minor.
Minspana	Åtgärder för att hitta minfria områden och vägar samt i andra hand finna passager genom minerade områden eller för att fastställa om det finns minering, dess utbredning/gränser och om möjligt utläggningsmetod samt mintyper.
Motståndsnäste	Plats som försvaras av pluton eller tropp, om möjligt förstärkt med befästningsarbeten och med andra nästen sammanhängande eldsystem.

Begrepp	Förklaring
Motstöt	Anfall av mindre styrka för att återta stridsställning, del av sådan eller grupperingsområde.
Multipelvapen	Vapen vars verkansdel utgörs av eller delas upp mindre verkansdelar (substridsdelar).
Målangivelse	Lägesbeskrivning av mål för (annan) skytt/förband.
Målbelysa	Syftar till att vapensensor ska hitta målet (t ex laserbelysa mål vid flygunderstöd)
Målutpeka	Syftar till att få uppmärksamhet mot målet (t ex laserpeka med infraröd belysning - IR).
Mörker och nedsatt sikt	Siktförhållanden vid markstrid då observation utan tekniska hjälpmedel är möjligt endast inom omkring 50 m. Ljusfenomen kan dock iakttas utan tekniska hjälpmedel och mätas även på långa avstånd i mörker.
Nedhålla	Elduppgift som syftar till att tvinga motståndaren att under viss tid avbryta pågående verksamhet och ta skydd.
Nedkämpa	Elduppgift som syftar till att bryta motståndarens motståndskraft och stridsvilja på viss plats eller förstöra fordon, utrustning eller anläggning.
Närskydd	Skydd i nära anslutning till skyddsföremålet.
Närstrid	Strid som utförs på sådant avstånd att handgranater kan användas.
Nödlivsmedel	Speciallivsmedel som får användas endast då inga andra livsmedel finns att tillgå. Nödlivsmedel ingår i personlig utrustning eller nödutrustning.
Observation	Iakttagande med syn och/eller hörsel.
Observationsplats	Plats där observations- och/eller eldledningspersonal utför observation och eldledning.
Omfattning	En anfallsmanöver som används när det är möjligt att undvika motståndarens front och anfalla motståndarens flank och/eller rygg samtidigt som dennes front binds. Omfattning av motståndarens båda flyglar benämns dubbel omfattning.

Begrepp	Förklaring
Omgruppera	Förflytta förband från en plats till en annan och/eller ordna förband för ny uppgift.
Order	Juridisk bindande befallning. Ges till underlydande och underställda chefer.
Orderhämtare	Person med uppgift att vid stab eller motsvarande hämta skriftlig order. Orderhämtare kan vara menig.
Orderutsändning	Utsändning av skriftlig order genom ordonnans, signalmedel, fältpost eller bildöverföring.
Orderuttagare	Befäl med uppgift att vid stab eller motsvarande ta emot muntlig eller skriftlig order och lämna orientering om sitt förbands verksamhet.
Ordinarie eldställning/ stridsställning	Plats varifrån tilldelad elduppgift ska lösas.
Ordonnans	Soldat som levererar meddelanden mellan enheter.
Orientering	Upplysning som lämnas till underställd, samverkande eller sidoordnad chef.
Patrull	Enhet vanligen upp till plutons storlek med en specifik uppgift.
Patrullera	Uppgift och metod för att rörligt bevaka/övervaka viss terräng/objekt/verksamhet i visst syfte. Löses ofta av patrull/patruller.
Postering	Plats som bemannas av trupp under angiven tid och förhindrar/försvårar motståndarens verksamhet inom ett visst område.
Rapport	Tjänstemeddelande som underlydande lämnar till förman.
Rapportsammanfattning	Till chef insänd sammanfattning av information och de slutsatser som dessa kan ge anledning till.
Rekognoscera	Uppgift som syftar till att inhämta information som kan användas inom ramen för förbandets förberedelser, exempelvis rekognoscering av förläggning eller övergång av vattendrag. Uppgiften kompletteras med rekognosceringsfrågor.

Begrepp	Förklaring
Rensa	Stridsuppgift som syftar till att lokalisera och nedkämpa eller tillfångata samtliga motståndare som finns i ett angivet område eller objekt.
Reserv	Förband, materiel, transportmedel eller förnödenheter som inte omedelbart avses tas i anspråk för uppgift eller motsvarande utan för alternativa och oförutsedda uppgifter och behov. Reserv benämns efter det förband ur vilket den avdelats, t ex bataljonsreserv, efter den uppgift den ska lösa, t ex minerings- eller tranportreserv eller efter de förnödenheter den ska tillhandahålla, t ex ammunitionsreserv. Avdelad reserv har endast bereddkuppgifter.
Riktlinjer	Styrningar av hur striden ska föras och resurser utnyttjas i olika områden och skeden.
Rules of Engagement (ROE) **Insatsregler**	Regler varigenom den politiska ledningen eller militära chefer anger riktlinjer för hur militärt våld får användas.
Rörlig spaning	Metod att inhämta information. Genomförs i viss riktning, mot angivet mål eller inom område. Kan ske till fots eller med fordon.
Sambandssystem	System för att säkerställa informationsöverföring mellan geografiskt utspridda aktörer.
Samlingsplats för skadade	Skyddad uppsamlingsplats för skadade på eller i anslutning till skadeplats. På platsen sker fortsatt omhändertagande och triage i väntan på evakuering.
Sammanstöt	Oplanerad stridskontakt med motståndaren.
Samordning	Åtgärder som vidtas av chef i syfte att styra förband, verksamhet och verkan till rätt plats i rätt tid. Samordning sker genom befäl eller samverkan.
Samverkan	Åtgärder för samordning genom överenskommelser mellan sidoordnade förband, myndigheter och organisationer.
Skadeplats	En plats där det finns skadad personal och materiel, oavsett antal, som inte är omhändertagna, under omhändertagande eller i väntan på evakuering.

Begrepp	Förklaring
Skenmål	Organisatorisk eller tillfällig mtrl som syftar till att vilseleda motståndaren om vår stridsavsikt eller missleda honom vid val av mål.
Skingra	Stridsuppgift som syftar till att sprida ut en folkmassa så att dennes förmåga till ledning och verkan försvåras.
Skjutgräns	Anger säkerhetsmässiga gränser för elden med hänsyn till egna förband och civila.
Skydd	Åtgärder för att undgå upptäckt, lokalisering, identifiering, bekämpning och störning samt begränsa förlusterna vid en eventuell bekämpning.
Skydda	Uppgift som syftar till att förhindra motståndaren att ingripa mot viss terräng, verksamhet eller anläggning så att syftet med den strid eller verksamhet som ska skyddas inte äventyras.
Skyddsobjekt	Ett område, en anläggning, en byggnad där Länsstyrelsen eller Försvarsmakten finner att det krävs ett skydd mot sabotage, spioneri, terroristbrott och grovt rån samt för att förhindra att skada uppstår för allmänheten (med stöd av skyddslagen 1 & 2 §).
Skyddsställning	Plats som enskild soldat eller förband intar, eller där stridsfordon eller pjäs grupperas, för att få skydd mot insyn och direktriktad eld.
Skyl	Skydd mot insyn.
Slå	Stridsuppgift som syftar till att försätta motståndaren ur stridbart skick genom att nedkämpa honom eller få honom att ge upp.
Småbruten terräng	Terräng som har växlande höjdförhållanden och är omväxlande öppen och betäckt. Siktavstånd längre än 1 km är ovanliga.
Spana	Uppgift som syftar till att inhämta information utan strid. Syftet med uppgiften är att lokalisera, identifiera, verifiera eller dokumentera viss företeelse eller visst objekt. Uppgiften kompletteras med spaningsfrågor.

Begrepp	Förklaring
Spaningsfråga	Frågeställningar som en inhämtningsuppgift såsom spanings- eller övervakningsuppgifter avser att besvara.
Specialförband	Förband med särskilda förmågor vilka utför särskilt krävande uppgifter jämfört med övriga förband.
Speciallivsmedel	Livsmedel som fyller speciella krav på lagringsbeständighet, hanterbarhet, tillagning m m.
Splitterskydd	Skydd för personal och materiel avsett för att skydda mot granat- och sekundärsplitter.
Stabsplats	Den plats som är ordinarie arbetsplats för stabens huvuddel.
Stormavstånd	En linje som de främsta förbanden ska passera när stormelden eller eldunderstödet flyttas eller upphör. Stormavståndet bestäms utifrån möjligheterna till skyddad framryckning och säkerhetsavståndet.
Stridsenhet	Förband som normalt ges stridsuppgift.
Stridsförläggning	Förläggning i eller i närheten av stridsställningarna för den personal som kan frigöras utan att stridsberedskapen eftersätts, t ex i kvarter, bivack eller skyddsrum.
Stridsgrupp	Ett tillfälligt sammansatt förband för lösande av en självständig uppgift.
Stridsgruppering	Gruppering av förband för strid.
Stridskontakt	Kontakt med motståndaren där strid förekommer.
Stridsledning	Ledning av pågående strid eller annan pågående operativ verksamhet.
Stridsledningsbefäl	Befäl som biträder chef vid stridsledning.
Stridsledningsoleat	Ett ledningsunderlag som grundas på stridsplanen.
Stridsplan	Omfattar mål- och syftesdel, genomförandeidé och riktlinjer för stridens förande.

Begrepp	Förklaring
Stridsportion	Dagsportion av speciallivsmedel avsedda att användas då utspisning inte kan ske av färdiglagad mat och dryck från kokgrupp (motsvarande).
Stridsspana	Stridsuppgift som syftar till att inhämta information om exempelvis läget och åtgärder hos motståndaren genom att bibehålla eller återta stridskontakt med motståndaren.
Stridsställning	Plats där förband grupperats eller förberett gruppering för att lösa uppgift eller elduppgift.
Stridssätt	För att lösa uppgifter används olika stridssätt. Dessa grundas på de operativa koncepten offensiva, defensiva och stabiliserande operationer. Stridssätten är anfall, försvar, fördröjningsstrid och stabilisering.
Stridsteknik	Sammanfattande benämning på de fastlagda metoder för eld och rörelse som samordnas och används för att nå ett bestämt syfte med striden.
Stridsuppgift	Uppgift till förband som löses med strid.
Stridsvärde	Mått på ett förbands förmåga att genomföra en uppgift.
Stående order	Order som innehåller bestämmelser avsedda att gälla under längre tid.
Störa	Stridsuppgift som syftar till att försvåra motståndarens verksamhet i visst avseende eller inom visst område.
Störande eld	Eld som syftar till att störa fiendens verksamhet i visst angivet avseende eller inom visst område.
Sändarplats	Plats dit radio- eller radiolänksändare grupperats ut från stabsplats för att försvåra lokalisering av denna.
Ta	Stridsuppgift som syftar till att besätta viss terräng eller objekt i visst syfte.
Taktik	Taktik är konsten att medvetet välja mellan och samordna medel och metoder i en given situation för att uppnå uppsatta mål. Taktik genomförs inom ett begränsat område och under begränsad tid för att avgöra en strid eller annan verksamhet till egen fördel

Begrepp	Förklaring
Taktiskt omhändertagande under strid (TOS)	Ett koncept i att ge första hjälpen under och efter strid. Omhändertagandet är delat i tre faser, omhändertagande under beskjutning, taktiskt omhändertagande samt evakuering av skadad.
Tanknings- och laddningsomgång (TOLO)	Distributionsmetod för att ersätta i första hand drivmedel och ammunition till stridande enheter.
Transport	Förflyttning av förband med transportmedel som i regel inte är underställda chefen för det transporterade förbandet.
Truppluftvärn	Förband (Personal) som bekämpar luftfarkoster med eldhandvapen, kulsprutor och automatkanoner på fordon.
Truppspaning	Användande av markförband för att inhämta information. Omfattar metoderna fast och rörlig spaning.
Tvinga	Stridsuppgift som syftar till att tvinga motståndaren att nyttja viss terräng eller genomföra viss verksamhet.
Tät	Främsta delen av ett förband som ordnats för marsch, transport eller anfall.
Underrättelse	De produkter underrättelsetjänsten skapar som beskriver, förklarar och förutsäger inte egna fenomen. Underrättelser består av data, information eller kunskap som analyserats och bearbetats av underrättelsetjänsten.
Underställd	Innebär att förband eller individ i alla avseenden ställts under angiven chefs befälsrätt. Om underställandet i något avseende undantagits anges detta i särskild ordning. Ett förband kan endast vara underställt en chef.
Understödja	Åtgärder av ett förband för att underlätta för ett annat förband att lösa en viss uppgift.
Undsätta	Uppgift som syftar till att möjliggöra annan egen enhets (militär/civil) verksamhet inom angivet utsatt område.

Begrepp	Förklaring
Uppdragstaktik	Metod att orientera om det övergripande målet, ställa en uppgift, tilldela resurser och sedan låta den som löser uppgiften i största möjliga utsträckning själv bestämma hur den ska lösas.
Uppgift	Anger vilken verksamhet som ska bedrivas och ges till stridsenhet.
Uppsutten strid	Strid som genomförs från fordon.
Urdragning	Omgruppering av förband från ett område till en ny uppgift.
Urnästling	Dolt urdragande genom luckor i motståndarens gruppering tillbaka till av egna förband kontrollerat område.
Utgångspunkt för målangivning (UPM)	Punkt som nyttjas som referens vid målangivning. Denna punkt kan vara i terrängen (UPT) eller på karta (UPK).
Utgångspunkt i terrängen (UPT)	Punkt i terrängen som nyttjas som referens vid stridsledning.
Utgångspunkt på kartan (UPK)	Punkt på karta som nyttjas som referens vid stridsledning av egna förband.
Vadning	Övergång av vattendrag med bottenkontakt.
Vagnstrid	Strid som genomförs från stridsfordon av skyttetrupp.
Vägspärr	Postering som kontrollerar behörighet och tillträde till område eller anläggning
Växeleldställning/stridsställning	Annan plats varifrån samma elduppgift ska lösas som från ordinarie eldställning/stridsställning.
Yteld	Eld som avges mot en yta utan att riktas mot enskilda mål inom den.
Yttäckande vapen	Vapen vars verkan täcker en större yta.
Ytövervaka	Uppgift som syftar till att övervaka specificerat område. Området observeras i regel från flera samordnade observationsplatser och/eller med patrullering.

Begrepp	Förklaring
Återhämta	Återställa ett förbands stridsvärde genom ersättning av förbrukade förnödenheter, materielunderhåll och bereda personalen sjukvård och vila. Återhämtning kräver något eller några dygn.
Öppen terräng	Terräng som under normala ljusförhållanden medger siktavstånd upp till 3 km.
Överfall	Överraskande anfall som bl a avser att tillfoga motståndaren förluster, förstöra materiel eller ta fångar och som förberetts så att det om så behövs snabbt kan avbrytas.
Överraskning	Genom att uppträda oväntat till plats, tid eller metod utnyttja motståndarens brist på förberedelser för vårt agerande.
Övervaka	Uppgift som syftar till att systematiskt observera angiven verksamhet, objekt eller område. Syftet med uppgiften är att lokalisera, identifiera, verifiera eller dokumentera viss företeelse eller visst objekt. Uppgiften kompletteras med spaningsfrågor.

Bilaga 3

Ordermall

Tid	Tidgivning
Terrängorientering	Terrängorientering, Förklaring terrängmodell, väder och sikt
1 ORIENTERING	
Motståndaren	Sammansättning, styrka, kännetecken, gruppering, pågående verksamhet, förmågor, handlingsmöjligheter
Parter/Civila	Som påverkar vår uppgift
Egna förband **Sidoförband** **Understöd**	Högre chefs uppgift, målbild och genomförandeidé De sidoförband som är viktiga för DUC att känna till Direkt och indirekt eldunderstöd vid lösande av denna uppgift.
Terrängen	Terrängvärdering och fältarbeten kopplat till denna uppgift
2 UPPGIFT	”Vår pluton ska TNR…anfalla och ta norra delen… i syfte att…beredd skydda…”
3 BESLUT **a) GENOMFÖRANDE** **b) ORDER** **Kompartch** **Plutonerna** **kvartermästaren** **Insatsregler** **Gränser**	Inledningsvis, därefter, slutligen med eventuella riktlinjer Uppgifter till förbanden enligt stridsindelningen. Inrikta- förbered mål… ”AQ riktpluton, framrycker…beredd” Förbered…sjtp…amersättning… De som är specifika för denna uppgift
4 LOGISTIK	Grön väg är… Samlingsplats…
5 LEDNING	Chefernas ledningsplatser kopplat till beslutet
Slut! Frågor? Repetera! Verkställ!	

Bilaga 4

Ordermall marsch

1. ORIENTERING

Motståndarens vht…
Vår bataljon vht…
(Högre chefs målbild och GFI)
Sidoavdelningar/andra myndigheter

2. Vår UPPGIFT

Vårt kompani ska genomföra fordonsmarsch

3. GENOMFÖRANDE

Beslut i stort
(MB och GFI)
Slutmålet är…
Inledningsvis ska…
Därefter ska……
Slutligen ska……
Order
Marschväg
Marschordning
Marschhastighet
Belysningsgrad
Kolonnbildningspunkt
Luftförsvar
Marschberedskap.
Marschfärdiga

5. LOGISTIK

Reparation
Utspisning
Tankning

6. LEDNING

Sambandstjänst passningsalt... från... radiotystnad från...
Raster...radiopassning vid rast
Vägmärkning eller vägvisning
Uppsamlingsplats
Sambandsplats
KP passeras kl
Igångsättning

Bilaga 5

Bokstaveringsalfabet

A	Adam	**P**	Petter
B	Bertil	**Q**	Qvintus
C	Ceasar	**R**	Rudolf
D	David	**S**	Sigurd
E	Erik	**T**	Tore
F	Filip	**U**	Urban
G	Gustav	**V**	Viktor
H	Helge	**W**	Wilhelm
I	Ivar	**X**	Xerxses
J	Johan	**Y**	Yngve
K	Kalle	**Z**	Zäta
L	Ludvig	**Å**	Åke
M	Martin	**Ä**	Ärlig
N	Niklas	**Ö**	Östen
O	Olof		

Siffror utläses som

Nolla	**0**
Etta	**1**
Tvåa	**2**
Trea	**3**
Fyra	**4**
Femma	**5**
Sexa	**6**
Sjua	**7**
Åtta	**8**
Nia	**9**

Sifferserie 40-49 respektive 70-79 utläses fyra nolla, fyra ett etc samt sju nolla, sju ett etc i syfte att förtydliga (fyrtio och sjuttio låter för lika).

Sifferserie 100-199 respektive 1000-1999 utläses etthundra, etthundratvå etc samt ettusenett, ettusentvå etc i syfte att förtydliga (på detta sätt säkerställer man att rätt hundratal resp tusental framgår till skillnad om man säger t.ex. hundratvå då mottagaren kan ifrågasätta om antalet hundra har fallit bort i signaleringen).

Bilaga 6

Fakta sambandsmedel

Dart 180	Fjärrmanövrering av ra 180 bärbar och mobil alla funktioner (inte av/på) upp till 6 km med tvåtråd, 20 m med flertråd Lagrar 25 meddelanden om max 200 tecken Driftstid (batteridrift) vid -10°C (sändningmottagning 1:9), ca 10 timmar Helt urladdat batteri 307 laddas i batteriladdare 847 på ca 2 timmar

Telefonapparat m/37	Uppkoppling mellan två eller flera telefoner med tvåtråd (DL). Nyttjar 2 st torrbatteri mod LR20, alt 2 st NiCad 1,2V 4-5ah. Driftstid ca 100h.

Interngrupp radio (IGR)	Ra 1032; Räckvidd ca 100 m i bebyggelse, i terräng, ca 500 m (praktiskt 300 m), driftstid ca 24 h
	2 st AA (R6) batterier. 256 kanaler (16 förvalbara) 2400-2483 Mhz.
	Ra 1183 (1-4 w), räckvidd 4-5 km (praktiskt 1000 m), 9 h driftstid, laddtid… 16 kanaler förinställda, 330-400 Mhz.
Radio 1444 (RAKEL) Normalantenn (Plutonsradio)	Effekt 1,8W (adaptiv)
	Trunkmode (TMO) Rikstäckning (talgruppsberoende) men teoretiskt max avstånd 58 km från basstation. Praktiskt 10 – 20 km från basstation.
	Direktmode (DMO) ~0,5–3 km beroende på terräng.
	Batteri driftstid ~16h
Radio 5444 (RAKEL) (Basradio kompani)	Effekt 10W (adaptiv)
	Trunkmode (TMO) Rikstäckning (talgruppsberoende) men teoretiskt max avstånd 58 km från basstation.
	Direktmode (DMO) ~1 - 10 km beroende på terräng och antennval och motstationens uteffekt.
	Strömförsörjning 12V alt. 230V beroende på utförande.

Radio 180	Låg effekt 0,025W	Normal effekt 5W	Hög effekt 50W (kragg) = Kraftaggregat
Marschantenn		Ca 4 km	
Normalantenn		Ca 8 km	
Högantenn 2		Ca 12-20km (beroende på terrängförhållanden)	Upp till 30 km
Fordonsantenn 2K		Ca 12-20 km (beroende på terrängförhål landen)	Ca 20-30 km (beroende på terrängförhål-landen)
Driftstid vid -10°C (sändning/mottagning 1:9), ca 10 timmar. Helt urladdat batteri laddas i strömförsörjningsdon på ca 7 timmar, i batteri-laddare 847 på ca 2 timmar. Inbyggt minnesbatteri behåller kanaldata i ca 30 min efter urtaget batteri.			

Radio 146	Effekt 1,5W
Marschantenn	Ca 7 km
Normalantenn	Ca 12 km
Högantenn 2K	Ca 25km (beroende på terrängförhållanden)
Fordonsantenn 2K	Ca 12-20 km (beroende på terrängförhållanden)?
Driftstid vid -10°C (sändning/mottagning 1:5), ca 12 timmar	

Bilaga 7

Utdrag ur Hemvärnets befattningsbeskriv-ning

Kompanichef

Är underställd bataljonschef eller annan militär chef enligt chef förband bestämmande. Kompanichefen ska kunna leda två till fem plutoner.

Uppgifterna omfattar bl.a. att leda och ansvara för:

- Stridsledning
- Planläggning genomförande och rapportering
- Stridsplan och order för kompaniets uppgifter:
- Stående order
- Larmlistor
- Försvar av grupperingsplats
- Samverkan
- Personalplan
- Säkerhetstjänst
- Rekrytering
- Personalvård
- Medinflytande

Medverka vid:

- KFV förbandsutvevklingsplan
- Omorganisation
- Beredskapsplanering

Stf kompanichef

Är stf chef för kompaniet. Stödjer kompanichefen i planering och ledning. Uppgifterna omfattar bl a att leda och ansvara för:

- Kompaniet i chefens frånvaro

Medverkan vid:

- Stridsledning
- Planläggning genomförande och rapportering
- Stridsplan och order för kompaniets uppgifter:
- Stående order
- Larmlistor
- Försvar av grupperingsplats
- Samverkan
- Personalplan
- Säkerhetstjänst
- Rekrytering
- Personalvård
- Medinflytande

Kvartermästare

Ingår i kompaniledning. Uppgiften omfattar bl a att samordna och leda, under kompanichefen, underhålls- och personaltjänsten.

Uppgifterna omfattar bl a att leda och ansvara för:

- Underlag till orderpunkterna logistik och personaltjänst
- Materieltjänsten
- Personal administration och underlag organisatoriska förändringar
- Kontroll av vapenförvaring och vård

Medverka vid:

- Försvar av grupperingsplats

Underhållsbefäl

Planering och ledning av uhtjänst

Medverka vid:

- Uppgifter avseende förplägnad-och förnödenhetstjänst, trafiktjänst, transportledning, kommunikationstjänst och sjukvårdstjänst
- Trafik samordning
- Stabsarbete

- Utarbetande av stående order
- Stridsledning
- Försvar av grupperingsplats

Stridslednings och samverkansbefäl
Planering och samverkan med civila myndigheter

Medverkar vid:
- Stridsledning
- Orderarbete

Hundbefäl

Uppföljning värdering och dokumentering av hundekipage stridsvärde samt rapport status till batstab

Rapport avseende funkkontroll

Medverka vid:
- Kompanichefenslösande av uppgift med stöd av hund
- Stabsarbete
- Upprättande o brytande stabsplats
- Försvar och bevakning av stabsplats

Chef Hvstab och trosstropp

Uppgifter:
- Planering och genomförande
- Vård kontroll o befintlighet
- Personalvård
- Försvar av grupperingsplats

Medverka vid:
- stabs o ledningstjänst
- Framtagande av underlag till order punkterna logistik och ledning

C Hvstabs och sambandsgrupp

Uppgifter:

- Upprättande o brytande av stabsplats
- Aktuellt orderläge
- Signalskydd
- Betjäning av växel
- Drift elverk
- Gruppens materiel
- Ordonnanstjänst
- Stabsmateriel

Medverka vid:

- Troppchefens planering
- Upprätta o bryta stabsplats
- Upprätta o betjäna sambandsplats
- Försvar och bevakning av stabsplats
- stridsledning

Plutonchefen (plutch)

- Plutonchefen är ansvarig för och leder verksamheten vid plutonen.
- Kontrollerar fortlöpande att verksamheten vid respektive grupp leder mot kompaniets målbild.

Plutonchefs ställföreträdare (plutch stf)

- Biträder plutonchefen med ledning av plutonen, t ex med marschledning, samordning under strid i sekundär riktning mm.
- Ska omedelbart kunna överta ledningen av plutonen.
- Passar och rapporterar under strid på högre sambandsnät.
- Leder förläggningstjänst.

Bildförteckning

Bild nummer	Fotograf tecknare	Notering
Omslagsbild	Christian Wallenius	Avtal
Bild 2.1:	Christer Thornblad MSS.	
Bild 2.2 :	HvSS	
Bild 2.3	HvSS	
Bild 2.4	Christer Thornblad MSS	
Bild 2.5	Försvarsmakten	
Bild 2.6	HvSS	
Bild 3.1	Försvarsmakten	
Bild 3.2	HvSS	
Bild 3.3	HvSS	
Bild 3.4	Anna-Karin Wetzig, Grafisk Produktion, FSV/FMV	
Bild 3.5	Anna-Karin Wetzig, Grafisk Produktion, FSV/FMV	
Bild 3.6	Försvarsmakten	
Bild 3.7 -3.10	Anna-Karin Wetzig, Grafisk Produktion, FSV/FMV	

Källförtecking

Regler, bestämmelser och handböcker som påverkat innehållet i denna handbok:

Hemvärnsreglemente Bataljon Kompani – 2002 (M7741-722001)

Infanterireglemente skyttekompani – 1981 (M7741-111470) Hävd.

Handbok Hemvärn 2016 (FM2016-184:4)

Handbok Markstrid – Kompani 2016 (FM2016-6315:3)

Handbok Armé – Begrepp och förkortningar – 2016 (FM2016-6307:3)

Handbok Armé – Ledning –2016 (FM 2016-6306:3)

Handbok Hemvärnskompani består av en serie om tre delar.

Del 1 beskriver grunderna för strid m.m vid hemvärnskompani.

FÖRSVARSMAKTEN

107 85 STOCKHOLM
www.forsvarsmakten.se

H Hvkomp del 1
M7739-352077

